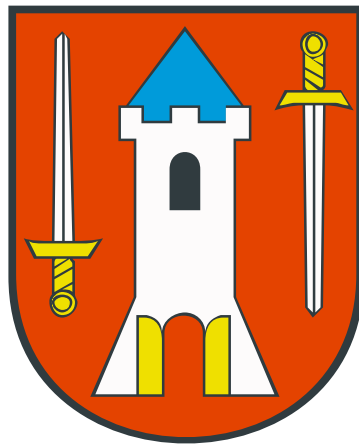

**Program Ochrony Środowiska
dla Gminy
Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2018-2021
z perspektywą do roku 2025**

Nowe Miasto nad Pilicą 2017

**„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025”**

opracowany przez:

PPUH „BaSz” mgr inż. Bartosz Szymusik

26-200 Końskie ul. Polna 72

tel./fax: 41 372 49 75

e-mail: basz@post.pl

www.basz.pl

przy współpracy:

Urzędu Miasta i Gminy

w Nowym Mieście nad Pilicą

Spis treści

Spis treści	3
Spis tabel.....	5
Spis wykresów	6
Spis rysunków	7
PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA.....	8
PODSTAWY I CEL OPRACOWANIA.....	9
METODYKA OPRACOWANIA PROGRAMU.....	10
I. GMINA NOWE MIASTO NAD PILICĄ.....	12
1.1. Ogólna charakterystyka	12
1.2. Uwarunkowania społeczne i gospodarcze Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	16
II. DZIAŁANIA SAMORZĄDU W LATACH 2012-2015	28
2.1. Dochody i wydatki budżetu gminy	28
2.2. Dotychczasowe działania z zakresu ochrony środowiska i ocena realizowanej polityki ekologicznej gminy	29
III. OCENA STANU ŚRODOWISKA W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH PRZYSZŁEJ INTERWENCJI.....	31
3.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	31
3.2. Zagrożenia hałasem	35
3.3. Pola elektromagnetyczne	39
3.4. Gospodarowanie wodami.....	39
3.5. Surowce mineralne.....	48
3.6. Gleby.....	49
3.7. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	51
3.8. Zasoby przyrodnicze	53
3.9. Zagrożenia poważnymi awariami	56
IV. ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	58
V. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA	59
5.1. Zagrożenia pożarowe.....	59
5.2. Zagrożenia naturalne	59
5.3. Zagrożenie powodzią.....	59
5.4. Susze	61
5.5. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska w poszczególnych obszarach interwencji	61
VI. DZIAŁANIA EDUKACYJNE	62
VII. MONITORING ŚRODOWISKA.....	63

XIII. ANALIZA ZGODNOŚCI PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE KRAJOWYM, WOJEWÓDZKIM I POWIATOWYM	65
8.1. Analiza zgodności programu z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym	65
8.2. Analiza zgodności programu z dokumentami strategicznymi na poziomie wojewódzkim.....	69
8.3. Analiza zgodności programu z dokumentami strategicznymi na poziomie powiatowym	71
IX. ANALIZA SWOT	73
X. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI ORAZ ZADANIA I ICH FINANSOWANIE	76
XI. ZARZĄDZANIE OCHRONĄ ŚRODOWISKA.....	84
11.1. Ogólne zasady zarządzania ochroną środowiska	84
11.2. Propozycje rozwiązań służących zapobieganiu, ograniczaniu lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko w związku z realizacją projektu POŚ.....	84
XII. WDRAŻANIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY NOWE MIASTO NAD PILICĄ	87
12.1. Środki finansowe na realizację "Programu..."	87
XIII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	92

Spis tabel

Tabela 1. Liczba ludności gminy na przestrzeni lat 2012-2016.....	16
Tabela 2. Ludność gminy Nowe Miasto nad Pilicą według ekonomicznych grup wiekowych w latach 2012-2016.....	17
Tabela 3. Wielkość zasobów mieszkaniowych w gminie Nowe Miasto nad Pilicą w roku 2015.....	18
Tabela 4. Budownictwo mieszkaniowe na terenie gminy w latach 2012-2016.....	18
Tabela 5. Standardy zaspokajania potrzeb w zakresie mieszkalnictwa – tabela porównawcza	19
Tabela 6. Stan zaopatrzenia gminy w wodę.....	19
Tabela 7. Sieć kanalizacyjna na terenie gminy	20
Tabela 8. Wykaz dróg powiatowych	21
Tabela 9. Wykaz dróg gminnych	22
Tabela 10. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Nowe Miasto nad Pilicą według sekcji w 2016r.....	23
Tabela 11. Podmioty gospodarcze na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą – dane za 2016 rok	23
Tabela 12. Zestawienie podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy nowe Miasto nad Pilicą w 2016 roku według wielkości, tj. zatrudnionych osób	24
Tabela 13. Dochody i wydatki budżetu gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2012-2015 .	28
Tabela 14. Dochody i wydatki z budżetu gminy Nowe Miasto nad Pilicą w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2012-2015	28
Tabela 15. Zestawienie kotłowni lokalnych dla poszczególnych obiektów użyteczności publicznej	32
Tabela 16. Klasyfikacja zanieczyszczeń powietrza	33
Tabela 17. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia (z uwzględnieniem krajowych norm dla uzdrowisk)	33
Tabela 18. Klasyfikacja strefy świętokrzyskiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin.....	34
Tabela 19. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku.....	36
Tabela 20. Pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą	39
Tabela 21. Klasyfikacja stanu wód powierzchniowych	41
Tabela 22. Wyniki badań rzeki Drzewiczki i Pilicy w badanych punktach pomiarowych na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą:	42
Tabela 23. Dane o działalności oczyszczalni w Nowym Mieście w latach 2011 i 2012.....	42
Tabela 24. Stan sieci wodociągowej w gminie Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2012-2016 .	46
Tabela 25. Stan sieci kanalizacyjnej w gminie Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2012-2016..	47
Tabela 26. Ścieki komunalne i przemysłowe oczyszczone na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2012-2016.....	47

Tabela 27. Zasoby kopalin w gminie Nowe Miasto nad Pilicą	49
Tabela 28. Struktura gospodarstw na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą	50
Tabela 29. Odpady zebrane z terenu gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2012-2016.....	51
Tabela 30. Wykaz pomników przyrody ożywionej na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą	55
Tabela 31. Działania nawiązujące do strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	58
Tabela 32. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska w poszczególnych obszarach interwencji na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą	61
Tabela 33. Działania edukacyjne w poszczególnych obszarach interwencji na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą	62
Tabela 34. Harmonogram działań monitorujących "Program..."	63
Tabela 35. Wskaźniki monitorowania programu	64
Tabela 36. Zadania zaplanowane w POŚ powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w krajowych dokumentach strategicznych	65
Tabela 37. Zadania zaplanowane w POŚ powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w wojewódzkich dokumentach strategicznych	69
Tabela 38. Zadania zaplanowane w POŚ powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w powiatowych dokumentach strategicznych.....	71
Tabela 39. Analiza SWOT w poszczególnych obszarach interwencji	73
Tabela 40. Cele, kierunki interwencji oraz zadania.....	77
Tabela 41. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem planowanych do realizacji w latach 2018-2025	81

Spis wykresów

Wykres 1. Dynamika zmian liczby mieszkańców gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2012-2016.....	16
Wykres 2. Ludność gminy Nowe Miasto nad Pilicą według ekonomicznych grup wiekowych.....	17
Wykres 3. Wskaźniki przyrostu naturalnego i salda migracji w liczbach naturalnych na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2012-2016	17
Wykres 4. Dochody i wydatki budżetu gminy Nowe Miasto nad Pilicą	28

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie administracyjne Gminy Nowe Miasto nad Pilicą w powiecie grójeckim (www.gminy.pl)	13
Rysunek 2. Mapa Gminy Nowe Miasto nad Pilicą (mapa.targeo.pl).....	13
Rysunek 3. Lokalizacja gminy Nowe Miasto nad Pilicą względem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (Nr 404 i Nr 412)	44
Rysunek 4. Orientacyjna lokalizacja gminy Nowe Miasto nad Pilicą w obrębie jednolitych części wód podziemnych	45
Rysunek 5. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą	60

PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025.

Podstawą prawną opracowania Programu Ochrony Środowiska jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 519), a w szczególności:

Art. 17. 1. Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1.

Art. 18. 1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy.

2. Z wykonania programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.

Poprzedni „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2014-2017 z uwzględnieniem lat 2018-2021 (aktualizacja)” przyjęty został Uchwałą Nr XLVIII/305/2014 Rady Miejskiej w Nowym Mieście nad Pilicą z dnia 2 maja 2014r.

Zgodnie z art. 14 ww. ustawy, w stosunku do programu ochrony środowiska, który wymaga aktualizacji, Rada Gminy (Miasta) uchwała nowy program ochrony środowiska uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

W programie uwzględnione zostały wymagania także innych dokumentów strategicznych wyższego szczebla (powiatowych, wojewódzkich i krajowych), określono rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą...” stanowi opracowanie, które ma za zadanie umożliwienie kompleksowego i efektywnego zarządzania ochroną środowiska. Ma on zapewnić niezbędną koordynację działań proekologicznych w gminie, przyczynić się do rozwiązania istniejących problemów w tym zakresie, a także ukierunkować podejmowane przeciwdziałania mogącym pojawić się w przyszłości zagrożeniom.

W "Programie..." uwzględniono zagadnienia z zakresu ochrony środowiska i dziedzin bezpośrednio powiązanych, co powinno dopomóc we właściwym ukierunkowaniu działań zmierzających do zrównoważonego rozwoju gminy.

PODSTAWY I CEL OPRACOWANIA

Powszechne zainteresowanie problematyką ochrony środowiska wymaga opracowywania syntetycznych dokumentów, które zbierają informacje o stanie środowiska przyrodniczego oraz wyznaczają konkretne kierunki działań, prowadzące w konsekwencji do zrównoważonego rozwoju obszaru. Bardzo ważne jest, aby prowadzić ciągłą aktualizację zamierzonych celów, dostosowywać je do aktualnej sytuacji i badać ich stopień wykonania.

Sporządzanie Programów Ochrony Środowiska dla kolejnych szczebli administracji samorządowej, umożliwi najbardziej efektywną ochronę środowiska przyrodniczego. Ochrona środowiska przyrodniczego jest jedną z głównych dróg do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, czyli osiągnięcia ładu ekologicznego, społecznego, ekonomicznego (gospodarczego) oraz przestrzennego.

Celem aktualizacji Programu jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata i poprawa stanu środowiska przyrodniczego gminy Nowe Miasto nad Pilicą. Zawarte w nim rozwiązania organizacyjne oraz logistyczno-techniczne przyczynią się do właściwego, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju gospodarowania zasobami przyrodniczymi.

Najistotniejsze cele i kierunki działań w zakresie rozwoju społeczno – gospodarczego i ochrony środowiska określone dla gminy Nowe Miasto nad Pilicą dotyczą:

- racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych (zmniejszenia zużycia energii, surowców i materiałów, wzrostu udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych),
- ochrony powietrza (zapewnienia wysokiej jakości powietrza, redukcji emisji gazów i pyłów),
- ochrony przed hałasem (zminimalizowania uciążliwego hałasu),
- ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym,
- ochrony wód (zapewnienia odpowiedniej jakości użytkowej wód, racjonalizacji zużycia wody, właściwej gospodarki wodno-ściekowej),
- ochrony gleb,
- ochrony zasobów przyrodniczych (zachowania zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem ich różnorodności oraz rozwoju zasobów leśnych, racjonalnej eksploatacji lasów),
- prowadzenia skutecznej akcji edukacyjno-informacyjnej, gwarantującej powodzenie realizacji wyżej wymienionych działań.

METODYKA OPRACOWANIA PROGRAMU

Program Ochrony Środowiska dla gminy Nowe Miasto nad Pilicą został opracowany zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, a także z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” wydanymi przez Ministerstwo Środowiska w 2015 roku.

Program stanowi szczegółową diagnozę stanu środowiska przyrodniczego, określając szanse i zagrożenia, przedstawia konkretne działania zmierzające do poprawy jego stanu. Dokument ten ustala również harmonogram realizacji zaplanowanych działań oraz przedstawia prognozę dalszych zmian w środowisku przyrodniczym gminy w odniesieniu do regionu i kraju.

Przy opracowywaniu Programu korzystano z zapisów zawartych w niżej wymienionych dokumentach:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko,
- Strategia innowacyjności efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”,
- Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030),
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020,
- Strategia „Sprawne Państwo 2020”,
- Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022,
- Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020,
- Polityka energetyczna Polski do 2030 roku,
- Krajowy Program Ochrony Powietrza w Polsce,
- Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych,
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- Krajowy plan gospodarki odpadami 2022,
- Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów,
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020,
- Program Ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej, Plan działań na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030, Innowacyjne Mazowsze,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego,
- Program ochrony środowiska dla Województwa Mazowieckiego do 2022r. Warszawa, listopad 2016r.,
- Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2022, Warszawa, listopad 2016r.,
- Strategia rozwoju lokalnego powiatu grójeckiego na lata 2004-2020,
- Program ochrony środowiska dla Powiatu Grójeckiego do roku 2022, Grójec wrzesień 2016r.,

- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2014-2017 z uwzględnieniem lat 2018-2021 (aktualizacja),
- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2016-2021,
- Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2016-2022.

Niniejszy Program opiera się na dostępnej bazie danych GUS, WIOŚ w Warszawie, Urzędu Marszałkowskiego w Warszawie, RZGW w Warszawie, Starostwa Powiatowego w Grójcu, Urzędu Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą. Przy opracowaniu Programu wykorzystano materiały i informacje uzyskane także od jednostek działających na omawianym terenie oraz na obszarze województwa mazowieckiego (zarządców dróg, eksploatatorów sieci infrastruktury, przedsiębiorstw wodociągowo – kanalizacyjnych, zarządców instalacji).

I. GMINA NOWE MIASTO NAD PILICĄ

1.1. Ogólna charakterystyka

1.1.1. Dane administracyjne

Gmina Nowe Miasto nad Pilicą leży w centralnej części Polski, w powiecie grójeckim, na granicy województw mazowieckiego i łódzkiego. Graniczy bezpośrednio z:

- gminą Klwów i gminą Odrzywół (powiat przysuski),
- gminą Wyśmierzyce (powiat białobrzegi),
- gminą Poświętne (powiat opoczyński),
- gminą Rzeczyca (powiat tomaszowski),
- gminą Cielądz i gminą Sadkowiec (powiat rawski),
- gminą Mogielnica (powiat grójecki).

W skład gminy wchodzi miasto i 28 sołectw, obejmujących 32 wsie. Powierzchnia gminy wynosi 159 km², z czego miasto zajmuje 11 km². Ludność gminy to 7 904 mieszkańców (stan na 31.12.2016), w tym miasto – 3 859 mieszkańców (tj. 49% ludności gminy ogółem). Gęstość zaludnienia dla całej gminy wynosi 50 osób/km².

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy wyróżnia się podstawowe elementy zainwestowania z przewagą funkcji: mieszkaniowo – usługowych (miasto Nowe Miasto nad Pilicą), rolniczych, rekreacyjnych i komunikacyjnych. Znaczne powierzchnie obejmują grunty rolne, co jest zgodne z rolniczym charakterem tego obszaru, duże powierzchniowo obszary zajmują lasy i grunty leśne.

Na terenie całej gminy znajduje się 300 ha wód śródlądowych, włączając obie rzeki: Pilicę i Drzewiczkę oraz starorzecza i stawy (stanowią one razem około 2% całej powierzchni gminy).

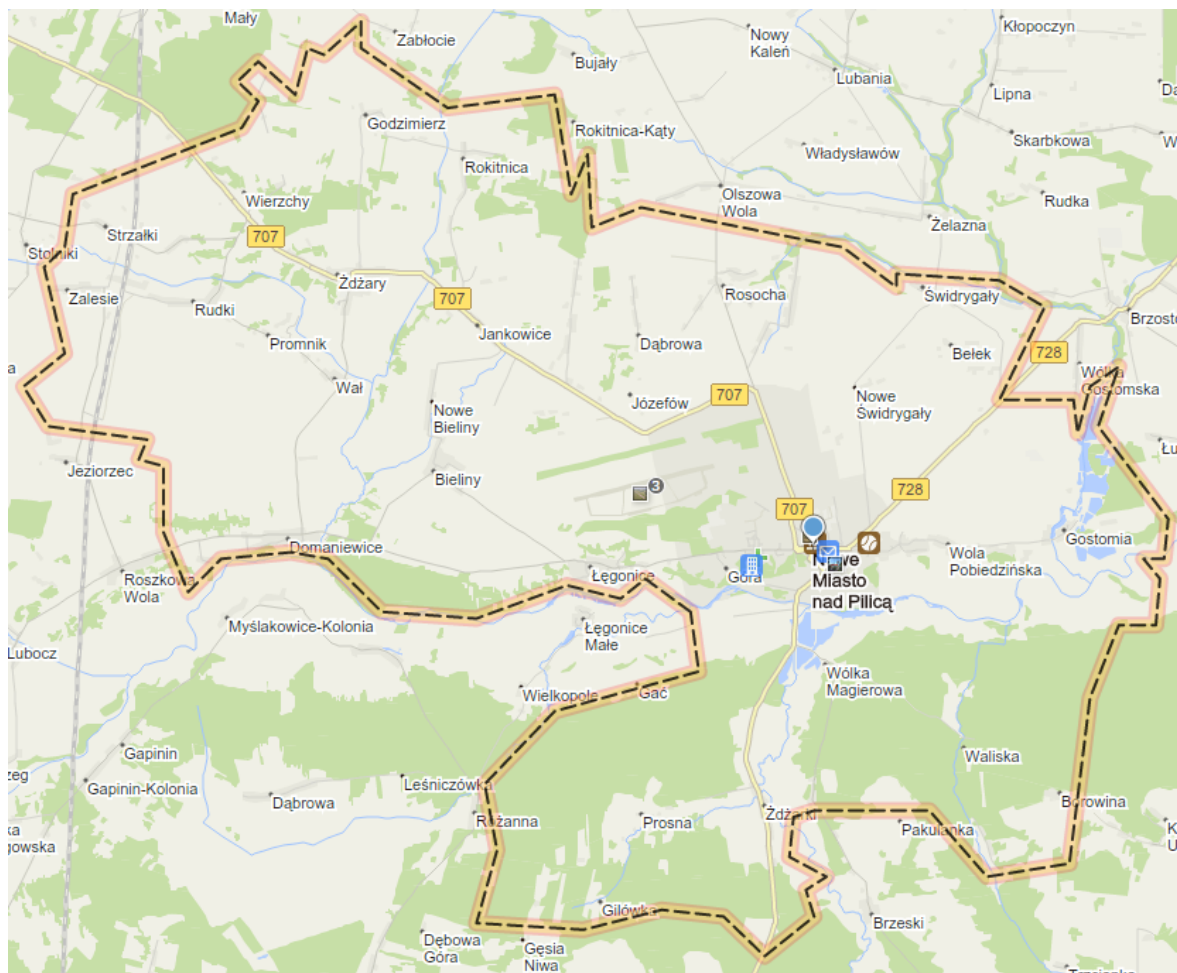
Życie gospodarcze gminy opiera się na zakładach produkcyjnych i usługowych zlokalizowanych głównie w mieście. Działalność rolnicza jest oparta na małych gospodarstwach wielotowarowych.

Na obszarze miasta znajdują się takie instytucje jak: Urząd Miasta i Gminy, Publiczna Szkoła Podstawowa, Publiczne Gimnazjum, Przedszkole, Publiczne Liceum Ogólnokształcące, Specjalny Ośrodek Szkolno- Wychowawczy, Niepubliczny Zespół Szkół Zawodowych, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Biblioteka Publiczna, Posterunek Policji, Ochotnicza Straż Pożarna. Miasto wyróżnia się dobrze rozwiniętą funkcją mieszkaniową i usługową, poziom wyposażenia w usługi pozostałych miejscowości jest podstawowy.

Rysunek 1. Położenie administracyjne Gminy Nowe Miasto nad Pilicą w powiecie grójeckim (www.gminy.pl)

Rysunek 2. Mapa Gminy Nowe Miasto nad Pilicą (mapa.targeto.pl)

1.1.2. Rzeźba terenu i geologia

Gmina Nowe Miasto nad Pilicą położona jest w obrębie dwóch mezoregionów – zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym J. Kondrackiego: Wysoczyzny Rawskiej i Doliny Białobrzesckiej. Jednostki te należą do makroregionu Wzniesień Południowomazowieckich, stanowiących region przejściowy pomiędzy Niziną Środkowopolską, a Wyżyną Małopolską.

Wysoczyzna Rawska to obszar lekko pofalowanej wysoczyzny polodowcowej, pochylonej nieznacznie w kierunku północno-wschodnim. Na jej powierzchni występują gliny morenowe, pagórki moren czołowych zlodowacenia Warty o charakterze ostańców erozyjnych oraz wałów ozów. Wysoczyzna ograniczona jest od południa doliną Pilicy (Dolina Białobrzescka), na wschodzie natomiast (poza granicami gminy) doliną Kraski – Jeziorki (w tym miejscu przechodzi łagodnie w Równinę Warszawską). W granicach gminy najwyższe wyniesienia tworzą, rozciągające się na kierunku południowy-zachód północny-wschód łukowato wygięte ciągi moren czołowych, wyznaczające zasięgi oddziaływania zlodowacenia warciańskiego. Punktem kulminacyjnym jest Góra Rocha 180,9 m n.p.m., znajdująca się koło Nowych Łęgonic. W niższych częściach wysoczyzny wysokości bezwzględne sięgają 134 m n.p.m. przy wschodniej granicy. W dolinach licznych dopływów Pilicy (Rokitna, Łubianka) wahają się w granicach 137-143 m n.p.m. W strefie krawędziowej doliny Pilicy wysokości bezwzględne dochodzą do 130 m n.p.m. Deniwelacje powierzchni terenu przekraczają lokalnie 20 m. Obszar ten charakteryzuje się stosunkowo dużym zalesieniem - 24,3% (względem pozostałych gmin powiatu grójeckiego) oraz znacznie mniejszą ilością sadów (3,6% powierzchni). W krajobrazie dominują pola uprawne.

Mezoregion Dolina Białobrzescka stanowi odcinek doliny Pilicy, o długości ok. 65 km pomiędzy Białobrzegami a Tomaszowem Mazowieckim, obejmujący południową część gminy Nowe Miasto. Od północy dolina ograniczona jest wysoką, kilkunastometrową, stromą skarpą, podmywaną okresowo przez rzekę w okolicach Nowego Miasta. W okresie zlodowacenia, obszar doliny Pilicy stanowił dolinę marginalną, którą odpływały wody roztopowe z cofającego się lodowca stadiału Warty. Obecnie Pilica meandruje na tym odcinku w małej dolinie i wcina się nieznacznie w podłoże wypełnione holoceniowymi madami, piaskami i żwirami rzecznyymi. Silnie zabagnione tarasy zalewowe, cechuje występowanie licznych starorzeczy i drobnych zagłębień. Na tarasach nadzalewowych, występujących głównie po południowej (prawej) stronie doliny, widoczne są pozostałości działalności eolicznej. Szerokość doliny, stanowiącej południową granicę Wysoczyzny Rawskiej, dochodzi do 4 km. Wysokości bezwzględne w jej obrębie osiągają wartości ok. 129-139 m n.p.m. tj. ok. 2-3 m nad poziom wody w rzece (ok. 126-136 m n.p.m.).

1.1.3. Warunki klimatyczne

Gmina Nowe Miasto znajduje się na pograniczu dwóch regionów klimatycznych:

- wielkopolsko-mazowieckiego (na zachód i północ od rzeki Kraski)
- łódzko-wieluńskiego (wzdłuż doliny Pilicy).

Klimat w tym rejonie należy do grup umiarkowanie ciepłych i kształtowany jest przez masy ścierającego się suchego powietrza kontynentalnego i wilgotnego powietrza

atlantyckiego. Efektem jest zmienność stanów pogody. Korzystne warunki klimatyczne sprzyjają rozwojowi rolnictwa.

Charakterystyczne cechy klimatu gminy to:

- termiczne lato trwa 90-100 dni, rozpoczyna się w ostatniej dekadzie maja, kończy w pierwszych dniach września,
- okres wegetacyjny trwa 170-180 dni (temperatura powyżej 5°C),
- średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,5°C, najzimniejszego miesiąca -3,4°C (luty), najcieplejszy miesiąc 18,2°C (lipiec),
- liczba dni gorących – powyżej 25°C wynosi 35-40,
- liczba dni z przymrozkami – poniżej 0°C – 40 dni,
- liczba dni pochmurnych – 140-150 (miesiące listopad – luty),
- liczba dni słonecznych 40-50, średnie roczne usłonecznienie wynosi 1600 h, średnie dzienne usłonecznienie waha się w przedziale 4,0-4,5 h,
- średnia roczna suma opadów atmosferycznych z wielolecia jest niższa od średniej dla Polski - 600 mm i nie przekracza zazwyczaj 550 mm,
- średnia roczna wilgotność względna powietrza waha się w granicach 65-85% i wynosi ok. 79%,
- średnie roczne parowanie terenowe wynosi ok. 400-450 mm,
- okres zalegania pokrywy śnieżnej wynosi średnio 70-75 dni,
- wiatry najczęściej napływają z kierunku zachodniego (ok. 66%) lub z południowego wschodu i wschodu (ok. 30%) ,
- średnia prędkość wiatru wynosi ok. 4,1 m/s, przeważają wiatry słabe lub bardzo słabe i ciszsze.

1.1.4. Hydrografia

Obszar gminy Nowe Miasto nad Pilicą leży w całości w zlewni rzeki Pilicy, stanowiącej fragment dorzecza Wisły. Głównymi elementami sieci hydrograficznej gminy jest rzeka Pilica i jej dopływy: Rokitna i Drzewiczka.

Zgodnie z podziałem hydroregionalnym Polski gmina Nowe Miasto nad Pilicą położona jest w obrębie dwóch regionów hydrogeologicznych: południowomazowieckiego i kujawsko mazowieckiego. Wody podziemne – w północnej i centralnej części gminy piętra wodonośne występują w osadach: kredy górnej, trzeciorzędu i czwartorzędu a także w osadach jury górnej. W południowej części gminy użytkowe poziomy wodonośne występują w utworach czwartorzędu i jury.

1.2. Uwarunkowania społeczne i gospodarcze Gminy Nowe Miasto nad Pilicą

1.2.1. Demografia

Gmina Nowe Miasto nad Pilicą (wg stanu na 31.12.2016r.) liczy ogółem 7 904 mieszkańców, w tym 3 833 mężczyzn oraz 4 071 kobiet.

Tabela 1. Liczba ludności gminy na przestrzeni lat 2012-2016

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba mieszkańców ogółem	8 188	8 106	8 039	7 942	7 904
Miasto	3 980	3 920	3 890	3 862	3 859
Wieś	4 208	4 186	4 149	4 080	4 045
Mężczyźni	3 993	3 955	3 937	3 870	3 833
Kobiety	4 195	4 151	4 102	4 072	4 071

Źródło – dane GUS

Analizując liczbę ludności gminy według płci, można zaobserwować, iż nieco ponad połowę mieszkańców stanowią kobiety (51,5%), co jest charakterystyczne dla struktury całego województwa. Współczynnik feminizacji w 2016 roku w gminie wynosił 106, co oznacza, że na 100 mężczyzn przypadało 106 kobiet (w województwie mazowieckim współczynnik ten wynosił 109).

Gęstość zaludnienia dla terenu miejskiego wynosi 343 osoby na km², a dla terenu wiejskiego 27 osób na km². W analizowanym okresie obserwuje się spadek liczby ludności.

Wykres 1. Dynamika zmian liczby mieszkańców gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2012-2016

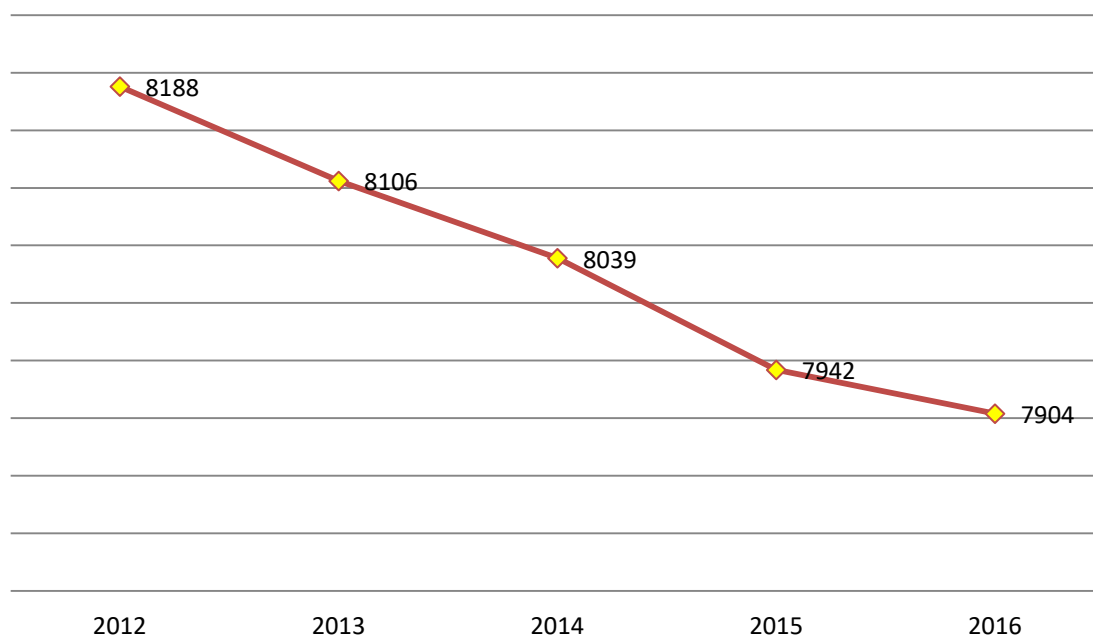
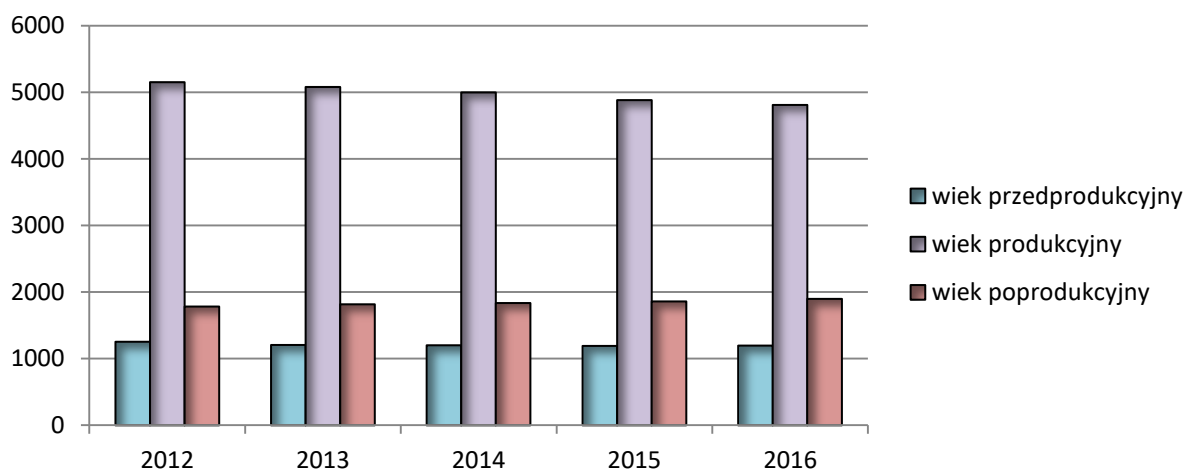

Tabela 2. Ludność gminy Nowe Miasto nad Pilicą według ekonomicznych grup wiekowych w latach 2012-2016

Wyszczególnienie	2012		2013		2014		2015		2016	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Wiek przedprodukcyjny	1 253	15,3	1 208	14,9	1 202	15,0	1 194	15,0	1 197	15,1
Wiek produkcyjny	5 153	62,9	5 082	62,7	5 000	62,2	4 885	61,5	4 809	60,8
Wiek poprodukcyjny	1 782	21,8	1 816	22,4	1 837	22,9	1 863	23,5	1 898	24,0

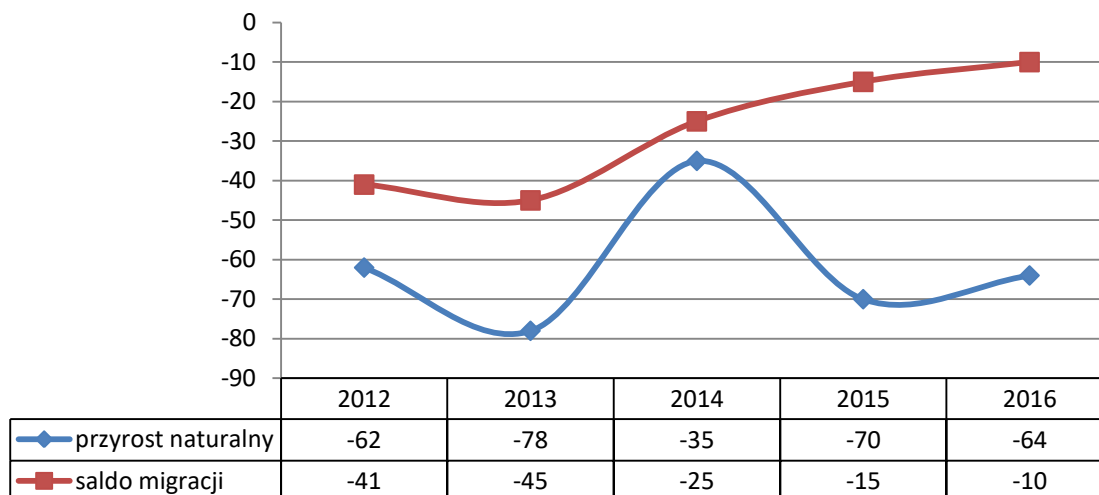
Źródło – dane GUS

Wykres 2. Ludność gminy Nowe Miasto nad Pilicą według ekonomicznych grup wiekowych

W ostatnich latach w strukturze ludności gminy systematycznie zmniejsza się udział liczby osób młodych (w wieku przedprodukcyjnym). W 2012r. udział ten wynosił 15,3%, w 2016r. obniżył się do 15,1 %. Zmalał również udział ludności w wieku produkcyjnym, w 2012r. wynosił 62,9%, a w roku 2016 wynosił 60,8%. Wzrasta natomiast w liczbie wszystkich mieszkańców procentowy udział osób będących w wieku poprodukcyjnym – od 21,8% w roku 2012 do 24,0% w roku 2016, co świadczy o starzeniu się społeczeństwa.

Wykres 3. Wskaźniki przyrostu naturalnego i salda migracji w liczbach naturalnych na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2012-2016

Wskaźniki demograficzne dla gminy Nowe Miasto nad Pilicą wynoszą (wg GUS, 2016):

- wskaźnik obciążenia demograficznego:
 - ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym: 64,4 osoby
 - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym: 158,6 osoby
 - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym: 39,5 osoby
- wskaźniki modułu:
 - gęstość zaludnienia: 50 osób na 1 km²
 - kobiety na 100 mężczyzn: 106
 - przyrost naturalny: na 1000 ludności: -8,09, w liczbach naturalnych: -64 osoby
 - saldo migracji: na 1000 ludności -1,3, w liczbach naturalnych: -10 osób
- inne wskaźniki:
 - małżeństwa na 1000 ludności: 5,6
 - urodzenia żywe na 1000 ludności: 7,84

Mieszkańcy gminy Nowe Miasto nad Pilicą stanowią ok. 1,8% ludności powiatu grójeckiego. Dane demograficzne z ostatnich lat świadczą o stale zmniejszającej się liczbie ludności na terenie gminy, spowodowanej zarówno wysokimi i ujemnymi wskaźnikami przyrostu naturalnego jak i salda migracji. Do najbardziej niekorzystnych zjawisk demograficznych należy zaliczyć bardzo duży wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym, w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym. Ponadto niepokojącym zjawiskiem jest fakt, że wskaźniki nie wykazują zmiany tendencji.

1.2.2. Mieszkalnictwo

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, stan na koniec 2015r., na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą znajdowało się 3 135 mieszkań, liczących 10 964 izb, o łącznej powierzchni użytkowej 223 917 m² (w tym w mieście odpowiednio 1 574 mieszkania, o powierzchni 104 057 m²). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi 71 m².

Tabela 3. Wielkość zasobów mieszkaniowych w gminie Nowe Miasto nad Pilicą w roku 2015

Wskaźnik	Miasto	Obszar wiejski	Ogółem
Liczba mieszkań (szt.)	1 574	1 561	3 135
Liczba izb (szt.)	5 625	5 339	10 964
Powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	104 057	119 860	223 917

Źródło – dane GUS

Tabela 4. Budownictwo mieszkaniowe na terenie gminy w latach 2012-2016

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
Wybudowane mieszkania ogółem (szt.)	13	7	19	19	18
Powierzchnia użytkowa wybudowanych mieszkań ogółem (m ²)	1 809	851	2 027	2 871	1 727

Źródło – dane GUS

Tabela 5. Standardy zaspokajania potrzeb w zakresie mieszkalnictwa – tabela porównawcza

Wyszczególnienie	Przeciętna liczba			Przeciętna powierzchnia użytkowa	
	izb w 1 mieszkaniu	osób w 1 mieszkaniu	osób na 1 izbę	mieszkania [m ²]	na 1 osobę [m ²]
Nowe Miasto nad Pilicą: miasto	3,57	2,45	0,69	66,1	26,9
Nowe Miasto nad Pilicą: obszary wiejskie	3,42	2,61	0,76	76,8	29,4
Nowe Miasto nad Pilicą - ogółem	3,50	2,53	0,72	71,4	28,2

Źródło – dane GUS

Sytuacja mieszkaniowa ludności gminy ulega systematycznej poprawie, jest to wynikiem przyrostu nowych mieszkań o wyższym standardzie w zabudowie prywatnej.

Na jedno mieszkanie o przeciętnej wielkości 71 m² przypadają średnio 2,5 osoby. W skład jednego mieszkania wchodzi przeciętnie 3,5 izby, co daje wartość 0,72 osoby na jedną izbę. Statystyczny mieszkaniec gminy ma do swojej dyspozycji 28,2 m² powierzchni mieszkaniowej.

Wskaźniki wyposażenia mieszkań w infrastrukturę dla gminy Nowe Miasto nad Pilicą wynoszą:

- wodociąg: teren miasta - 97,4 %, teren wsi – 74,7 %,
- łazienka: teren miasta - 90,2 %, teren wsi – 57,5 %,
- centralne ogrzewanie: teren miasta - 80,1%, teren wsi – 41,9 %.

1.2.3. Infrastruktura techniczna

Zaopatrzenie w wodę

Sieć wodociągowa na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą funkcjonuje w ramach dwóch wodociągów grupowych:

- istniejący i rozbudowywany wodociąg na terenie miasta Nowe Miasto jest centralnym układem sieci wodociągowej dla miasta. Pracuje on na bazie studni głębinowych, zlokalizowanych w pasie nadrzecznym nad Pilicą, pobierających wodę z układów jurajskich.
- wodociąg „Źdźary” - woda podlega uzdatnianiu (napowietrzanie, odżelazianie).

Łączna długość rozdzielczej sieci wodociągowej wynosi 137,3 km (stan na koniec 2016 r.), z przyłączami prowadzącymi do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w ilości 2187 szt. Przeciętne zużycie wody przyjmuje wartość około 19,4 m³/mieszkańca.

Tabela 6. Stan zaopatrzenia gminy w wodę

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Miasto	Obszary wiejskie	Gmina - ogółem
Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej	km	17,5	119,8	137,3
Połączenia wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	780	1 407	2 187

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	79,5	73,6	153,1
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m ³	20,6	18,1	19,4

Źródło – dane GUS

Wskaźnik zwodociągowania gminy wyrażony liczbą osób korzystających z instalacji do ogółu ludności wynosi 99,9% dla terenu miasta oraz 83,4% dla obszarów wiejskich. Wskaźnik uzbrojenia w sieć wodociągową wynosi 86,6km/100km² terenu, w tym na terenie miasta 155,6km/100km².

Gospodarka ściekowa

System kanalizacji sanitarnej działa tylko w Nowym Mieście nad Pilicą. Łączna długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miasta wynosi 13,6 km. Do sieci przyłączonych jest 396 odbiorców. Z kanalizacji korzysta ogółem 34,4 % mieszkańców gminy. W mieście działa 1 komunalna oczyszczalnia ścieków odbierająca ścieki z kanalizacji oraz ścieki dowożone beczkowozami.

Tabela 7. Sieć kanalizacyjna na terenie gminy

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Gmina
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	13,6
Połączenia wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	396
Ścieki odprowadzone	dam ³	152,0

Źródło – dane GUS

Sieć kanalizacyjna uzupełniana jest na terenach wiejskich przez indywidualne szamba (725 szt.) lub oczyszczalnie przydomowe. Oczyszczalnie przydomowe są popularne na terenach, gdzie nie ma sieci kanalizacyjnej lub na terenach gdzie budowa sieci nie jest opłacalna ekonomicznie.

Zaopatrzenie w gaz

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą nie ma sieci przesyłowej gazu ziemnego. Mieszkańcy korzystają z gazu propan-butan z butli. Punkty wymiany butli rozlokowane są na terenie całej gminy.

Energia elektryczna

Operatorem elektroenergetycznego systemu dystrybucji energii elektrycznej do odbiorców końcowych jest przedsiębiorstwo PGE Dystrybucja S.A. Oddział Skarżysko - Kamienna, wchodzące w skład grupy energetycznej – PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. Za sprawność systemu elektroenergetycznego oraz jego rozbudowę na terenie gminy odpowiada w/w przedsiębiorstwo energetyczne, a w jego ramach Rejonowy Zakład Energetyczny Grójec (RZE Grójec).

Dostawa energii elektrycznej dla gminy realizowana jest z krajowego systemu energetycznego (KSE) poprzez stację wysokiego napięcia GPZ Mogielnica. Stacja 110/15kV zasilana jest dwustronnie liniami 110kV z kierunku GPZ Białobrzegi oraz GPZ Roszkowa Wola.

Wyposażenie głównego źródła zasilania stanowią dwa transformatory 110/15kV o mocach 16 MVA każdy.

Stacja transformatorowa GPZ ma za zadanie obniżyć wysokie napięcie (110kV) na napięcie średnie i jest punktem zasilania, z którego wyprowadzone są magistralne linie średniego napięcia 15kV w kierunku stacji transformatorowych SN/nN. Linie średniego napięcia prowadzone są jako napowietrzne lub kablowe.

Gospodarka cieplna

Na terenie Gminy Nowe Miasto nad Pilicą dominuje budownictwo jednorodzinne z własnymi indywidualnymi źródłami ciepła wbudowanymi u poszczególnych odbiorców.

Ponad 35% budynków mieszkalnych (około 50% powierzchni użytkowej mieszkań) na terenie miasta oraz zdecydowana większość budynków ogrzewanych na terenach wiejskich wyposażona jest w indywidualne systemy grzewcze – najczęściej są to wbudowane kotłownie c.o. lub rzadziej tradycyjne piece bazujące na różnych paliwach z wyraźną dominacją paliw stałych (węgiel, koks, miał lub drewno). Obecnie potrzeby cieplne Gminy Nowe Miasto nad Pilicą pokrywane są za pomocą rozproszonych lokalnych kotłowni zlokalizowanych bezpośrednio przy odbiorcach ciepła. Kotłownie lokalne są własnością różnych podmiotów i instytucji, w tym zakładów przemysłowych, przedsiębiorstw, placówek służby zdrowia, szkół oraz spółdzielni mieszkaniowych. Na obszarze miasta funkcjonują również kotłownie spółdzielni mieszkaniowych, zaopatrujące w energię cieplną część mieszkań zlokalizowanych w Nowym Mieście nad Pilicą.

System komunikacyjny

Lokalny system komunikacyjny tworzą drogi o znaczeniu wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Drogi wojewódzkie na terenie gminy:

- Nr 728 Jędrzejów - Grójec,
- Nr 707 Nowe Miasto nad Pilicą – Rawa Mazowiecka.

Dopełnieniem całości układu komunikacyjnego jest sieć dróg powiatowych i gminnych.

Tabela 8. Wykaz dróg powiatowych

I.p.	Nr drogi	Kierunek	Długość (km)
1	1104W	Falęcice- Nowe Miasto nad Pilicą	5,297
2	1656W	Granica województwa piotrkowskiego - Myślakowice- Różanna- Wysokin	2,15
3	1687W	Różanna- Wysokin	4,356
4	1688W	Nowe Miasto nad Pilicą – Domaniewice - granica województwa piotrkowskiego	9,358
5	1689W	Domaniewice-Bieliny- Łęgonice	4,402
6	1690W	Żdźary- Domaniewice	4,554
7	1691W	Rudki i- Wał	2,615
8	1692W	Gr. woj. skier. Strzałki- Rudki- Wierzchy	5,148
9	1693W	Gr. woj. skier. Rosocha- dr Nr 707	2,904
10	1694W	Nowe Miasto nad Pilicą - Ulów	5,701
11	1695W	Wólka Magierowa- Brzeski- Klwów	2,75

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

Tabela 9. Wykaz dróg gminnych

I.p.	Nr drogi	Kierunek	Długość (km)
1	160701W	Nowe Miasto nad Pilicą - Świdrygały- gr. województwa – (Żelazna)	4,777
2	160702W	(Kobuz)- gr. gminy Nowe Miasto n. Pilicą- Domaniewice	3,261
3	160703W	Bieliny- Jankowice	3,266
4	160704W	Bieliny- Wał	2,282
5	160706W	Żdźary- Godzimierz- granica województwa - (Lewin)	3,725
6	160706W	dr. wojewódzka nr 707 – Wierzchy - gr. województwa (Rylsk Mały)	0,866
7	160707W	dr. wojewódzka nr 728- gr. gminy Nowe Miasto n. Pilicą.- (Różanna)	6,055
8	160708W	Rosocha- Sacin-Betek- gr. gminy Nowe Miasto n. Pilicą.- (Brzostowiec)	5,286
9	160709W	Świdrygały- Sacin (droga powiatowa nr 1693W Sacin)	2,391
10	160710W	Strzałki- Zalesie- gr. województwa (Jeziorzec)	2,151
11	160711W	Wierzchy- Godzimierz- gr. województwa (Rokitnica Kąty)	6,258
12	160712W	Żdźary- Rokitnica	2,489
13	160713W	Łęgonice- Józefów- gr. województwa- (Olszowa Wola)	6,967
14	160714W	Jankowice- Rokitnica	2,745
15	160715W	Betek- Świdrygały	3,115
16	160716W	Waliska- Borowina	2,420
17	160717W	Betek- Gostomia	2,442
18	160718W	Wólka Magierowa- gr. gminy Nowe Miasto n. Pilicą (Małe Łęgonice)	1,812
19	160719W	Józefów- Dąbrowa- Nowe Łęgonice	3,756
20	160720W	Sańbórz- Wierzchy	2,083
21	160721W	Rudki- Zalesie	0,977
22	160722W	Żdźary- Wierzchy	3,599
23	160723W	Łęgonice – gr. gminy Nowe Miasto n. Pilicą- (Małe Łęgonice)	1,087
24	160724W	Wólka Magierowa- gr. gminy Nowe Miasto n. Pilicą (Klwów)	2,439

W aspekcie komunikacyjnym największe znaczenie dla gminy Nowe Miasto nad Pilicą mają drogi wojewódzkie łączące gminę z większymi miastami w regionie: Grójcem, Końskimi, Rawą Mazowiecką oraz w dalszej kolejności z Warszawą, Łodzią. Ponadto drogi te łączą dwie drogi ekspresowe tj.: Warszawa-Kraków (drogę nr 7) oraz Warszawa-Katowice (drogę nr 8). Z Nowego Miasta nad Pilicą można dojechać do Warszawy (79 km), Łodzi (90 km), Kielc (99 km), Radomia (58 km), jak również do sąsiedzkich miast powiatowych – Grójca (36 km), Tomaszowa Mazowieckiego (45 km) i Rawy Mazowieckiej (29 km). Przez północno-zachodnią część gminy przebiega Centralna Magistrała Kolejowa łącząca Śląsk przez Warszawę z Wybrzeżem.

1.2.4. Gospodarka

Na terenie gminy podmioty gospodarcze prowadzą działalność w zakresie: produkcyjnym, gastronomicznym, budowlano – remontowym, handlowym, usług transportowych i inne. Skupisko podmiotów gospodarczych (przemysłu, usług) znajduje się na terenie miasta.

W 2016r. na terenie gminy działało 565 podmiotów gospodarczych, z czego ponad 96% reprezentowało sektor prywatny.

Tabela 10. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Nowe Miasto nad Pilicą według sekcji w 2016r.

Sektor gospodarki	Liczba podmiotów gospodarczych
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	11
Górnictwo i wydobywanie	2
Przetwórstwo przemysłowe	39
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4
Budownictwo	51
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	186
Transport i gospodarka magazynowa	37
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	17
Informacja i komunikacja	6
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	10
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	26
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	30
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	12
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	12
Edukacja	19
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	43
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	11
Pozostała działalność usługowa	49
Ogółem:	556

Źródło – dane GUS

Tabela 11. Podmioty gospodarcze na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą – dane za 2016 rok

Sektor publiczny	ogółem	19
	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	14
Sektor prywatny	ogółem	546
	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	414
	spółki handlowe	22
	spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1
	spółdzielnie	5

	fundacje	3
	stowarzyszenia i organizacje społeczne	23
	Ogółem:	565

Źródło – dane GUS

Wśród ogółu podmiotów gospodarki narodowej dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 414 podmiotów.

Ponad 95% podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą to mikro przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób.

Tabela 12. Zestawienie podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy nowe Miasto nad Pilicą w 2016 roku według wielkości, tj. zatrudnionych osób

Liczba zatrudnionych osób			
0-9	10-49	50-249	250-999
538	20	6	1

Źródło – dane GUS

Bezrobocie w gminie kształtuje się na poziomie 2,8% i obejmuje 135 osób z terenu gminy, z czego 72 to mężczyźni, a 63 to kobiety (GUS, 2016).

1.2.5. Energia odnawialna

Perspektywa wyczerpania się zasobów paliw kopalnych, a także podejmowane działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego człowieka, przyczyniły się do wzrostu zainteresowania odnawialnymi źródłami energii, czego efektem jest duży wzrost ich stosowania. Odnawialne źródła energii są to źródła wykorzystujące w procesie przetwarzania energię występującą w rozmaitych postaciach, w szczególności promieniowana słonecznego, wiatru, wody, a także biomasy i ciepła wnętrza Ziemi. Obecny poziom cywilizacji technicznej stwarza możliwość uznania za odnawialne źródło energii również części odpadów komunalnych i przemysłowych, która nadaje się do energetycznego przetworzenia. Źródła energii odnawialnej są praktycznie niewyczerpalne, gdyż ich zasoby uzupełniane są nieustannie w procesach naturalnych. Najłatwiej dostępne są zasoby energii promieniowania słonecznego i biomasy, natomiast dostępność energii geotermalnej, wiatru czy wody jest ograniczona i zależna od położenia geograficznego. Dużą zaletą źródeł odnawialnych jest również ich minimalny wpływ na środowisko naturalne. Odnawialne źródła energii mogą stanowić istotny udział w bilansie energetycznym kraju. Mogą przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego regionu, przede wszystkim zaś do poprawy zaopatrzenia w energię na terenach o słabo rozwiniętej infrastrukturze energetycznej. Potencjalnie największym odbiorcą energii ze źródeł odnawialnych może być rolnictwo, jak również mieszkalnictwo i komunikacja.

„Polityka energetyczna Polski do 2030 roku” (dokument zatwierdzony 10.11.2009r. przez Radę Ministrów) zawiera pakiet działań, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, konkurencyjności gospodarki, jej efektywności energetycznej oraz ochrony środowiska. Wśród celów strategicznych polityki państwa jest wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii i uzyskanie 15% udziału energii, pochodzącej z tych źródeł,

w bilansie energii pierwotnej do roku 2020 oraz osiągnięcie do tegoż roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych.

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą istnieją potencjalne możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Wzrost wykorzystania OZE niesie ze sobą korzyści ekologiczne w postaci zmniejszenia emisji gazów i pyłów do atmosfery, co prowadzi do zmniejszenia efektu cieplarnianego oraz powoduje ograniczenie zużycia paliw kopalnych. Rozwój OZE przynosi również korzyści gospodarcze polegające na zwiększeniu bezpieczeństwa energetycznego, czy dywersyfikacji źródeł produkcji energii.

Energia słoneczna

Podstawowym źródłem energii dla Ziemi jest Słońce. Ze wszystkich źródeł energii, energia słoneczna jest najbezpieczniejsza. Można ją wykorzystywać dla celów ogrzewania budynków oraz podgrzewania wody, jednak energetyka słoneczna jest praktycznie najmniej wykorzystywaną formą energii w Polsce. Praktyczną możliwość wykorzystania tego rodzaju energii ograniczają warunki klimatyczne oraz wciąż jeszcze wysokie nakłady inwestycyjne, związane z zainstalowaniem odbiorników o bardzo dużych powierzchniach.

Na terenie gminy instalacją wykorzystującą ten rodzaj energii są kolektory słoneczne na potrzeby ZOZ w Nowym Mieście oraz na bloku wspólnoty mieszkaniowej (kolektory służą do ogrzewania wody). Kolektory słoneczne montowane są również przez mieszkańców na domach jednorodzinnych.

Zakłada się, że wykorzystanie energii słonecznej do podgrzewania wody użytkowej na terenie miasta będzie miało charakter rozwojowy, co wynika z sytuacji ogólnokrajowej, gdzie pozyskiwanie energii słonecznej do celów energetycznych jest coraz bardziej rozpowszechniane.

Energia wodna

Polska nie posiada zbyt dobrych warunków do rozwoju energetyki wodnej – przyjmuje się, że hydroenergetyczne zasoby techniczne wynoszą około 13,7 tys. GWh na rok, z czego ponad 45% przypada na rzekę Wisłę. Technologia małych elektrowni wodnych obejmuje pozyskiwanie energii z cieków wodnych, przy czym maksymalną moc zainstalowaną w pojedynczej lokalizacji określa się na około 5 MW.

Rozwój energetyki wodnej (wytwarzanie energii elektrycznej pochodzącej z przetwarzania energii zawartej w przepływającej rzece) będzie miało mniejsze znaczenie ze względu na niezbyt korzystne warunki hydrologiczne.

Obecnie na terenie gminy brak jest małych elektrowni wodnych.

Energia wiatru

Średnie roczne prędkości powyżej 4 m/s, co uważane jest za wartość minimalną do efektywnej konwersji energii wiatrowej, występują na wysokości 25 i więcej metrów na 2/3 powierzchni naszego kraju. Uważa się, że na 1/3 powierzchni Polski istnieją odpowiednie warunki do rozwoju energetyki wiatrowej. Jak wynika z opracowań Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej znaczna część Polski posiada wystarczające warunki do wykorzystania energii wiatru do produkcji energii elektrycznej i do napędu urządzeń technologicznych.

Wiatr jest czystym źródłem energii, nie emitującym żadnych zanieczyszczeń. W korzystnych warunkach wiatrowych cena jednostkowa energii pochodzącej z tego źródła może być i często jest niższa od ceny energii z konwencjonalnych elektrowni

cieplnych. Postępujący rozwój technologii elektrowni wiatrowych powoduje dalszy spadek kosztów energii i czyni sektor energetyki wiatrowej jeszcze bardziej atrakcyjnym dla inwestorów.

Na terenie gminy obecnie nie funkcjonują turbiny wiatrowe. Należy również założyć, że realizacja dużej farmy wiatrowej napotka na ograniczenia po stronie usytuowania terenów chronionych czy też gęstości zaludnienia.

Nie można jednak wykluczyć rozwoju małych turbin wiatrowych, wykorzystywanych na potrzeby własne właściciela, m.in. do oświetlenia domów, pomieszczeń gospodarczych, ogrzewania.

Biomasa

Do celów energetycznych można również wykorzystywać biomasę. Biomasa to głównie pozostałości i odpady. Różne rodzaje biomasy mają różne właściwości. Na cele energetyczne wykorzystuje się drewno i odpady z przerobu drewna, rośliny pochodzące z upraw energetycznych, produkty rolnicze oraz odpady organiczne z rolnictwa, niektóre odpady komunalne i przemysłowe.

Biomasa występuje w różnych stanach skupienia: stałej, gazowej i ciekłej. Przy oczyszczalniach ścieków i na składowiskach odpadów, tam gdzie rozkładają się odpady organiczne występuje biogaz będący mieszaniną głównie metanu i dwutlenku węgla. Biogaz powstaje podczas beztlenowej fermentacji substancji organicznych. Można go wykorzystywać na różne sposoby, m. in. do produkcji:

- energii elektrycznej w silnikach iskrowych lub turbinach,
- energii cieplnej w przystosowanych kotłach,
- energii elektrycznej i cieplnej w układach skojarzonych.

Biomasa jest paliwem nieszkodliwym dla środowiska: ilość dwutlenku węgla emitowana do atmosfery podczas jego spalania równoważona jest ilością CO₂ pochłanianego przez rośliny, które odtwarzają biomasę w procesie fotosyntezy. Ogrzewanie biomasą jest opłacalne - ceny biomasy są konkurencyjne na rynku paliw. Koszty ogrzewania takim paliwem są obecnie niższe od kosztów ogrzewania olejem opałowym. Ponadto wykorzystanie biomasy pozwala zagospodarować nieużytki i spożytkować odpady.

Potencjalne źródło energii w tej grupie biomasy stanowi przede wszystkim drewno pochodzące z czyszczenia lasu, drewno opałowe produkowane celowo oraz drewno z sadów (z corocznych wiosennych prześwitleń drzew oraz likwidacji starych zadrzewień). Oszacowanie potencjału zasobów energii możliwej do uzyskania z odpadów drzewnych jest trudne do oszacowania i obarczone znacznym błędem. Prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej oraz ochrona istniejących zasobów leśnych ogranicza pozyskanie zasobów drewna i odpadów drzewnych, możliwych do wykorzystania na dużą skalę.

Energia geotermalna

Energia geotermalna jest to naturalne ciepło Ziemi nagromadzone w skałach oraz w wodach wypełniających pory i szczeliny w skałach. W skorupie ziemskiej występuje kilka rodzajów energii geotermalnej. Jest to energia magmy i energia geociśnień, energia gorących suchych skał i energia geotermalna nagromadzona w wodach podziemnych. Temperatury tych wód wynoszą od kilkudziesięciu do ponad 90°C, a w skrajnych przypadkach osiągają sto kilkadziesiąt stopni.

Podstawowymi cechami zasobów geotermalnych decydującymi o atrakcyjności ich wykorzystania w kraju są: odnawialność, niezależność od zmiennych warunków klimatycznych i pogodowych, możliwość budowy instalacji osiągających znaczne moce cieplne (do kilkudziesięciu MWt z jednego otworu).

Należy podkreślić, że wykorzystanie energetyczne wód geotermalnych wiąże się z przeprowadzeniem badań geologicznych i wykonaniem odwiertu, co niesie ze sobą konieczność poniesienia dużych nakładów inwestycyjnych. To stanowi poważną barierę w wykorzystywaniu energii geotermalnej. Przedsięwzięcie takie jest opłacalne, gdy wody geotermalne stosuje się do różnych celów równocześnie jak np. produkcja energii elektrycznej, balneologia i lecznictwo oraz rekreacja.

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą nie występują udokumentowane zasoby złóż wód termalnych nadających się do wykorzystania jako nośnik energii dla celów energetyki cieplnej.

Wśród barier ograniczających wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii występują duże koszty inwestycyjne, trudności w pełnym zabezpieczeniu potrzeb energetycznych z uwagi na małą wydajność a także brak gwarancji stabilnego poziomu produkcji energii, co zmusza często do współdziałania z systemami konwencjonalnymi.

II. DZIAŁANIA SAMORZĄDU W LATACH 2012-2015

2.1. Dochody i wydatki budżetu gminy

Tabela 13. Dochody i wydatki budżetu gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2012-2015

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015
Dochody ogółem		19 339 746,92	22 544 336,41	20 704 025,76	23 651 855,64
W dochodach:	dochody majątkowe	935 907,00	1 614 103,73	701 245,07	2 167 631,51
	dochody uzyskane na usuwanie klęsk żywiołowych	0,0	0,0	0,0	26 237,00
	dochody własne	10 121 404,78	12 547 098,11	11 295 867,25	12 164 091,57
	subwencja ogólna	5 983 194,00	5 937 065,00	5 705 487,00	5 804 918,00
	dotacje	3 235 148,14	4 060 173,30	3 702 671,51	5 682 846,07
	dochody od osób prawnych, fizycznych i innych jednostek	58 220,70	107 552,43	129 823,41	92 422,60
	finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych	506 886,00	1 019 652,50	387 228,68	1 765 082,41
Wydatki ogółem		19 706 463,04	21 056 151,42	26 333 974,46	22 157 075,64

Źródło – dane GUS

Wykres 4. Dochody i wydatki budżetu gminy Nowe Miasto nad Pilicą

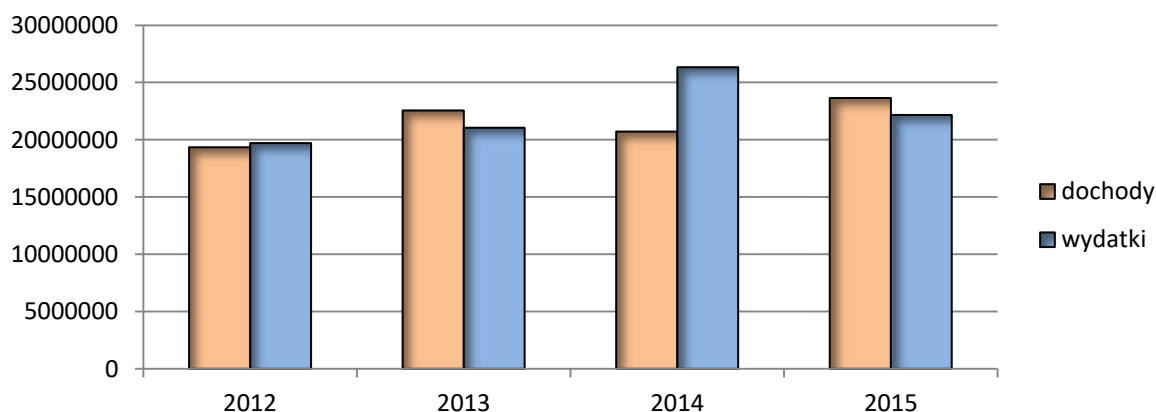

Tabela 14. Dochody i wydatki z budżetu gminy Nowe Miasto nad Pilicą w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Dochody na 1 mieszkańca	2 350,77	2 778,11	2 559,21	2 960,18
Wydatki na 1 mieszkańca	2 395,34	2 594,72	3 255,13	2 773,10

Źródło – dane GUS

2.2. Dotychczasowe działania z zakresu ochrony środowiska i ocena realizowanej polityki ekologicznej gminy

Działania i przedsięwzięcia w zakresie ochrony środowiska stale zacierają w kierunku poprawy stanu środowiska, racjonalnego gospodarowania zasobami, w tym ograniczenia materiałochłonności, wodochłonności, energochłonności i emisji zanieczyszczeń. Szczególnym celem polityki ekologicznej jest ograniczanie szkodliwych czynników wpływających na zdrowie i zapobieganie zagrożeniom zdrowia poprzez poprawę stanu powietrza atmosferycznego, ochronę przed chemicznym zanieczyszczeniem gleb i wód, właściwą gospodarkę odpadami, ochronę przed hałasem oraz zapobieganie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska.

Ważniejsze inwestycje w zakresie ochrony środowiska realizowane w gminie w latach 2012-2016:

Rok 2012

- Studnia głębinowa nr 2 (awaryjna) z budową i włączeniem do istniejącej stacji uzdatniania wody w miejscowości Proсна
- Termomodernizacja budynku Publicznego Gimnazjum przy ul. Ogrodowej 16 w Nowym Mieście nad Pilicą
- Przebudowa kotłowni węglowej na olejową w budynku Urzędu Miasta i Gminy w Nowym Mieście nad Pilicą
- Przebudowa kotłowni węglowej na olejową w budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Nowym Mieście nad Pilicą
- Przebudowa kotłowni węglowej na olejową w budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Żdżarach
- Przebudowa drogi gminnej Bieliny – Jankowice
- Zagospodarowanie centrum wsi Wola Pobiedzińska
- Przebudowa drogi gminnej we wsi Bełek oraz ulicy Polnej w Nowym Mieście
- Przebudowa drogi gminnej we wsi Wierzchy
- Przebudowa drogi gminnej Rokitnica – Godzimierz
- Przebudowa ulicy Kolejowej i Krótkiej w Nowym Mieście oraz drogi we wsi Pobiedna i Gostomia
- Przebudowa drogi we wsi Zalesie i Łęgonice oraz drogi gminnej Wólka Magierowa – granica gminy Nowe Miasto (Małe Łęgonice)

Rok 2013

- Przebudowa targowiska miejskiego „Mój Rynek” w Nowym Mieście nad Pilicą
- Przebudowa drogi Nowe Łęgonice – Bieliny
- Przebudowa drogi we wsi Żdżary
- Przebudowa drogi we wsi Rosocha
- Przebudowa drogi we wsi Domaniewice
- Przebudowa drogi gminnej Waliska – Borowina
- Przebudowa ulicy Wczasowej i Tomaszowskiej (osiedle) w Nowym Mieście nad Pilicą

Rok 2014

- Termomodernizacja budynku siedziby Urzędu Miasta i Gminy w Nowym Mieście nad Pilicą,
- Budowa obiektu społeczno – kulturalnego w Nowym Mieście nad Pilicą
- Sieć wodociągowa z przyłączami w miejscowości Zalesie,
- Sieć wodociągowa z przyłączami w miejscowości Bełek,
- Sieć wodociągowa z przyłączami w miejscowości Świdrygały,
- Kanalizacja sanitarna z przyłączami od oczyszczalni ścieków przy ul. Tomaszowskiej do oczyszczalni ścieków przy ul. Bielińskiego w Nowym Mieście nad Pilicą
- Remont sieci wodociągowej od drogi 728 w kierunku zespołu pałacowo- parkowego w Nowym Mieście nad Pilicą
- Kanalizacja deszczowa z elementami odwodnienia w ul. Sadowej i Jabłoniowej w Nowym Mieście nad Pilicą
- Przebudowa drogi we wsi Łęgonice oraz ulicy Ogrodowej w Nowym Mieście
- Przebudowa drogi gminnej nr 160804W Bieliny – Wał i drogi we wsi Domaniewice
- Przebudowa drogi gminnej nr 160813W Łęgonice – Józefów
- Przebudowa drogi gminnej nr 160808W Rosocha – Bełek
- Przebudowa ulicy Tomaszowskiej w Nowym Mieście (osiedle nr 3)
- Przebudowa drogi gminnej nr 160818W Wólka Magierowa – gr. gminy Nowe Miasto (Małe Łęgonice)
- Przebudowa drogi Gostomia – Wólka Gostomska
- Przebudowa drogi we wsi Jankowice
- Przebudowa drogi gminnej nr 160819W Józefów – Dąbrowa – Nowe Łęgonice
- Przebudowa drogi we wsi Strzałki

Rok 2015

- Budowa ulicy Jabłoniowej w Nowym Mieście nad Pilicą
- Przebudowa ulicy Parkowej oraz chodników przy Publicznej Szkole Podstawowej w Nowym Mieście nad Pilicą
- Przebudowa chodników przy ulicy Spacerowej oraz drogi lokalnej od wsi Godzimierz do granicy gminy (Zabłocie)
- Utwardzenie ulicy 1 Maja w Nowym Mieście i drogi o nr. ewid. działek 40 i 172
- Utwardzenie kruszywem drogi za mostem w Gostomi (dz. nr 1081)
- Utwardzenie placu kostką brukową (dz. nr 1827/1)
- Przebudowa drogi lokalnej we wsi Pobiedna (dz. nr 452)

Rok 2016

- Przebudowa kanalizacji deszczowej w Nowym Mieście nad Pilicą etap I
- Budowa ulicy Czereśniowej, Wiśniowej i Orzechowej oraz kanalizacji burzowej w ulicy Czereśniowej, Wiśniowej i Orzechowej w Nowym Mieście nad Pilicą
- Przebudowa ulicy Góra „widok” w Nowym Mieście oraz drogi lokalnej we wsi Rosocha
- Przebudowa drogi gminnej Nr 160808W Rosocha – Sacin – Bełek
- Przebudowa ulicy Pilicznej w Nowym Mieście oraz drogi lokalnej we wsi Pobiedna

III. OCENA STANU ŚRODOWISKA W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH PRZYSZŁEJ INTERWENCJI

3.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

3.1.1. Przepisy prawne

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska na mocy ustawy „Prawo ochrony środowiska” (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 672) oraz Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1032), dokonuje corocznej oceny jakości powietrza.

Roczną ocenę jakości powietrza dokonuje się w oparciu o przyjęte kryteria, tj. dopuszczalny poziom substancji w powietrzu, poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, poziom docelowy oraz poziom celu długoterminowego, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012, poz. 1031).

3.1.2. Źródła zanieczyszczeń powietrza

Na stan czystości powietrza w gminie Nowe Miasto nad Pilicą wpływają głównie zanieczyszczenia emitowane przez:

- szlaki komunikacyjne drogowe i kolejowe,
- lokalne kotłownie i źródła ciepła,
- zakłady przemysłowe i usługowe,
- gospodarstwa hodowlane,
- obiekty gospodarki komunalnej: oczyszczalnia, szpital.

Emisja liniowa

Emisja komunikacyjna stwarza zagrożenie zwłaszcza w pobliżu dróg o dużym natężeniu ruchu kołowego i ma niekorzystny wpływ na uprawy polowe. Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają jakość powietrza atmosferycznego a także wpływają na wzrost poziomu stężenia ozonu w troposferze.

Emisja niska

Emisja niska, pochodzi z lokalnych kotłowni i pieców węglowych używanych w indywidualnych gospodarstwach domowych. W wielu gospodarstwach spala się różnego rodzaju materiały odpadowe, w tym odpady komunalne, które mogą być źródłem emisji dioksyn, ponieważ proces spalania jest niepełny i zachodzi w niższych temperaturach. Głównym paliwem w lokalnych kotłowniach jest węgiel o różnej jakości i różnym stopniu zasiarczenia.

Tabela 15. Zestawienie kotłowni lokalnych dla poszczególnych obiektów użyteczności publicznej

Lokalizacja	Źródło ciepła/rodzaj paliwa
Publiczna Szkoła Podstawowa w Nowym Mieście nad Pilicą	piec/olej opałowy
Publiczne Gimnazjum w Nowym Mieście nad Pilicą	piec/olej opałowy
Muzeum w Nowym Mieście nad Pilicą	ogrzewanie elektryczne
Urząd Miasta i Gminy w Nowym Mieście nad Pilicą	piec/olej opałowy
Zakład Usług Komunalnych	Ogrzewanie wspólne z UMiG
Biblioteka w Nowym Mieście nad Pilicą	ogrzewanie elektryczne
Przedszkole „ADUŚ” w Nowym Mieście nad Pilicą	piec/węgiel
Publiczna Szkoła Podstawowa w Żdźarach	piec/olej opałowy

Źródło – dane Urzędu Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą

Lokalne systemy grzewcze i piece domowe praktycznie nie posiadają jakichkolwiek urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową (związaną z okresem grzewczym).

Dodatkowym minusem na terenie gminy jest brak sieci gazowej. Mieszkańcy korzystają z gazu propan-butan w butlach. Zgodnie z zapisami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego proponuje się zasilanie gminy w gaz ziemny od strony północno-zachodniej z rejonu gminy Cielądz bądź Czerniewice.

Zakłady przemysłowe

Zagrożenie zanieczyszczenia powietrza związane z działalnością zakładów wiąże się z emisją substancji szkodliwych, specyficznych dla danego rodzaju produkcji, m. in.: zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, zawierających tlenki siarki, azotu, węgla, benzenu, substancje smołowe, fenole, metale ciężkie i inne. Zakłady przemysłowe często są źródłem emisji nieprzyjemnych zapachów.

Obiekty gospodarki komunalnej

Emitentami zanieczyszczeń w gminie są obiekty gospodarki komunalnej: Szpital w Nowym Mieście nad Pilicą, Oczyszczalnia ścieków w Nowym Mieście nad Pilicą oraz składowisko odpadów w Nowych Łęgonicach. Obiekty te wprowadzają do powietrza: aerozole, mikroorganizmy i odory.

Zakłady hodowlane

Źródłem emisji zanieczyszczeń oraz nieprzyjemnych zapachów są również ферmy hodowlane. Obiekty te emitują takie zanieczyszczenia, jak: dwutlenek węgla, amoniak, siarkowodór oraz aerozole zawierające mikroorganizmy. Główna uciążliwość ze strony ośrodków hodowli związana jest z przedostawaniem się substancji odorotwórczych, wyczuwalnych zwłaszcza w miesiącach ciepłych.

Oprócz źródeł lokalnych znaczący wpływ na jakość powietrza atmosferycznego w gminie mają także ponadregionalne zanieczyszczenia gazowe i pyłowe pochodzące z dużych ośrodków przemysłowych (głównie z aglomeracji warszawskiej).

Dążąc do ograniczenia emisji zanieczyszczeń gmina oraz poszczególne podmioty organizacyjne podejmują różnego rodzaju działania. Stosowane metody to: budowa i eksploatacja urządzeń ochrony powietrza, stosowanie paliw o większej wartości opałowej i niższej zawartości siarki i popiołu, modernizacje kotłowni polegające na zastąpieniu źródeł opalanych węglem na źródła opalane olejem czy gazem płynnym.

Gmina posiada opracowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2016-2022.

3.1.3. Pomiary zanieczyszczenia powietrza

Oceny jakości powietrza dokonuje się oddzielnie uwzględniając kryteria ustanowione ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz kryteria ustanowione ze względu na ochronę roślin. Lista zanieczyszczeń jakie należy uwzględnić w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia, obejmuje więc: benzen (C₆H₆), dwutlenek azotu (NO₂), dwutlenek siarki (SO₂), tlenek węgla (CO), ozon (O₃), pył PM_{2,5}, pył PM₁₀, ołów (Pb) w pyłe PM₁₀, arsen (As) w pyłe PM₁₀, kadm (Cd) w pyłe PM₁₀, nikiel (Ni) w pyłe PM₁₀, benzo(a)piren w pyłe PM₁₀.

Tabela 16. Klasyfikacja zanieczyszczeń powietrza

Klasa	Rodzaj
A	poziomy stężenia substancji na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych; nie wymagane są działania naprawcze
C	poziomy stężenia substancji na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe, poziomy celów długoterminowych; wymagane są działania naprawcze – określenie obszarów przekroczeń wartości kryterialnych i opracowanie programu ochrony powietrza
D2	poziom stężenia substancji przekraczający poziom celu długoterminowego.

Obszar województwa mazowieckiego podzielono na 4 strefy oceny: aglomeracja warszawska, miasto Płock, miasto Radom i strefa mazowiecka. W poniższych tabelach przedstawiono wyniki klasyfikacji w latach 2012-2016 strefy mazowieckiej, do której należy gmina Nowe Miasto nad Pilicą, dla poszczególnych zanieczyszczeń powietrza pod kątem ochrony zdrowia oraz ochrony roślin.

Tabela 17. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia (z uwzględnieniem krajowych norm dla uzdrowisk)

Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy												
	SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	As	Cd	Ni	BaP	PM _{2,5}	O ₃ *	O ₃ **
PL1404	rok 2012												
	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	A	D2
	rok 2013												
	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	A	D2

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

	rok 2014												
	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	A	D2
	rok 2015												
	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	A	D2
	rok 2016												
	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	C	D2

* według poziomu docelowego, ** według poziomu celu długoterminowego

Źródło – WIOŚ Warszawa

Tabela 18. Klasyfikacja strefy świętokrzyskiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin

Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy			
	SO ₂	NO _x	O ₃ (według poziomu docelowego)	O ₃ (według poziomu długoterminowego)
PL1404	rok 2012			
	A	A	A	D2
	rok 2013			
	A	A	A	D2
	rok 2014			
	A	A	A	D2
	rok 2015			
	A	A	A	D2
rok 2016				
A	A	A	D2	

Źródło – WIOŚ Kielce

Wyniki klasyfikacji strefy mazowieckiej w 2016 roku przedstawiają się następująco: ze względu na ochronę zdrowia dla zanieczyszczeń takich jak dwutlenek azotu (NO₂), dwutlenek siarki (SO₂), benzen (C₆H₆), ołów (Pb), arsen (As), kadm (Cd), nikiel (Ni), tlenek węgla (CO), pył PM_{2,5} strefę zaliczono do klasy A. Oznacza to, że w obszarze strefy poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe oraz poziomy długoterminowe nie były przekraczane. Strefa mazowiecka uzyskała klasę C z powodu przekroczeń ponad dopuszczalną częstość stężeń 24-godzinnych pyłu PM₁₀ oraz przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Oznacza to przekroczenia normowanych poziomów. Dla ozonu poziom docelowy i cel długoterminowy został także przekroczony.

Wyniki analiz i oszacowań WIOŚ w Warszawie wskazują, że w województwie mazowieckim podstawową przyczyną przekroczeń pyłów PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)pirenu jest emisja powierzchniowa (emisja związana z ogrzewaniem mieszkań w sektorze komunalno-bytowym). Duży jest napływ zanieczyszczeń spoza województwa (w którym przeważa emisja związana z ogrzewaniem mieszkań w sektorze komunalno-bytowym). Znaczący udział ma także emisja liniowa (emisja związana z ruchem pojazdów i spalaniem paliw) – zwłaszcza w Warszawie. Wpływ emisji punktowej pochodzącej np. z elektrociepłowni to zaledwie kilka procent udziału w ogólnym bilansie zanieczyszczeń.

3.1.4. Podsumowanie

Największy wpływ na stan powietrza atmosferycznego w gminie ma komunikacja samochodowa oraz spalanie paliw w kotłowniach (lokalne kotłownie i paleniska domowe). O jakości powietrza na terenie gminy decydują nie tylko miejscowe emisje, ale i zanieczyszczenia pochodzące z zewnątrz, szczególnie z miasta Radom i aglomeracji warszawskiej.

Działania proekologiczne prowadzone przez gminę powinny ograniczyć tzw. niską emisję zanieczyszczeń do atmosfery. Należą do nich popularyzacja: termomodernizacji obiektów, modernizacja źródeł ciepła, korzystanie z paliw ekologicznych, itp.

Gmina posiada opracowany „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2016-2022”, w którym przedstawiono plan działań mających na celu ograniczenie niskiej emisji oraz poprawę efektywności energetycznej.

3.2. Zagrożenia hałasem

Ustawa z 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 519 ze zm.) oraz ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085), regulują przepisy dotyczące klimatu akustycznego. Przepisy tych ustaw są wyrazem nowej, spójnej z ustawodawstwem Unii Europejskiej, polityki w zakresie ochrony środowiska.

W odniesieniu do zagadnień akustycznych, wspomniane akty prawne dostosowują przepisy polskie do regulacji UE, w szczególności znajdującej podstawę prawną w regulacjach zawartych w Dyrektywie w sprawie oceny i zarządzania hałasem w środowisku (2002/49/EC). Hałas - dźwięk określany jako szkodliwy, uciążliwy lub przeszkadzający w danych warunkach (zależy od fizycznych parametrów dźwięku, od nastawienia odbiorcy).

Ocena stanu środowiska w wyniku emisji hałasu dokonywana jest przy pomocy równoważnego poziomu dźwięku wyrażonego w dB. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku z dnia 14 czerwca 2007r. (tj. Dz. U. 2014, poz. 112) określa: dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby.

Tabela 19. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku

Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
	Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	LAeq D przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	LAeq N przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	LAeq D przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	LAeq N przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
a) strefa ochronna „A” uzdrowiska b) tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ¹⁾ c) tereny domów opieki społecznej d) tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
a) tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) tereny zabudowy zagrodowej c) tereny rekreacyjno-wypoczynkowe ²⁾ d) tereny mieszkaniowo-usługowe	65	56	55	45
tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ³⁾	68	60	55	45

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r., (t.j. Dz. U. 2014, poz. 112)

Objaśnienia:

¹⁾ Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

²⁾ W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

³⁾ Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców pow. 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

3.2.1. Źródła hałasu

Na stan akustyczny środowiska ma wpływ wiele czynników, wśród których należy wyróżnić uwarunkowania wynikające z położenia gminy, wielkości zajmowanego obszaru, zaludnienia, stopnia urbanizacji, uprzemysłowienia oraz rozwoju szlaków komunikacyjnych. Najbardziej uciążliwym hałasem dla człowieka jest hałas komunikacyjny (najbardziej odczuwalny) oraz przemysłowy.

Hałas komunikacyjny

Źródłem hałasu na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą jest przede wszystkim transport drogowy i transport kolejowy.

Głównymi ciągami komunikacyjnym gminy są drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Z układu dróg tworzących ciągi komunikacyjne na obszarze gminy, największą uciążliwość hałasową stanowią drogi wojewódzkie (nr 707 i 728) oraz drogi powiatowe o dużym natężeniu ruchu.

Na poziom hałasu drogowego ma wpływ szereg czynników związanych z ruchem pojazdów i parametrami drogi. Do najważniejszych z nich należą:

- problemy komunikacyjne – nieprzystosowanie nawierzchni do występującego natężenia ruchu i obciążenia (duży udział pojazdów ciężarowych powoduje szybkie niszczenie nawierzchni),
- natężenie ruchu związane bezpośrednio ze znaczeniem drogi w układzie komunikacyjnym,
- struktura ruchu (udział pojazdów ciężkich i hałaśliwych),
- średnia prędkość pojazdów i ich stan techniczny,
- płynność ruchu,
- rodzaj i stan nawierzchni.

Hałas drogowy jest zjawiskiem o tendencjach wzrostowych, uzależnionym od takich czynników jak: wskaźnik presji motoryzacji, gęstość sieci dróg i odległość terenów stale zamieszkiwanych od dróg o dużym natężeniu. Środki transportu są ruchomymi źródłami hałasu decydującymi o parametrach klimatu akustycznego przede wszystkim na terenach zurbanizowanych. Z uwagi na wzrastającą liczbę pojazdów i zwiększające się natężenie ich ruchu można przyjąć, że na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą utrzymywać się będzie tendencja wzrostowa natężenia hałasu związanego z ruchem kołowym. Należy jednak podkreślić, że wzrost natężenia hałasu nie jest wprost proporcjonalny do wzrostu natężenia ruchu samochodowego i rośnie wolniej. Wynika to głównie z poprawy jakości użytkowanych samochodów.

Hałas związany z komunikacją i transportem kolejowym jest mniej uciążliwy, ponieważ dotyczy tylko terenów w pobliżu trakcji kolejowej (zasięg uciążliwości hałasu wynosi do ok. 300 m) i jest związany z częstotliwością ruchu pociągów i ich rodzajów (pasażerskie czy towarowe).

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy obejmuje zarówno dźwięki emitowane przez różnego rodzaju maszyny i urządzenia, a także części procesów technologicznych oraz instalacje i wyposażenie zakładów produkcyjnych, rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych (wentylatory, urządzenia klimatyzacyjne). Taki hałas ma charakter lokalny.

Obecnie systemy lokalizacji nowych inwestycji, a także potrzeba sporządzenia ocen oddziaływania na środowisko, kontrole i egzekucja nałożonych kar pozwalają na znaczne ograniczenie tych uciążliwości. Ponadto dla źródeł hałasu przemysłowego, ze względu na ich niewielkie rozmiary, istnieją różne możliwości techniczne ograniczenia emisji hałasu (np. stosowanie tłumików akustycznych, obudów poszczególnych urządzeń czy zwiększenie izolacyjności akustycznej ścian pomieszczeń, w których znajdują się maszyny wytwarzające hałas).

Źródłem hałasu są także linie przesyłowe wysokiego napięcia. Hałas powstaje również na terenie stacji elektroenergetycznych najwyższych napięć w związku ze stosowaniem sprzężarek do napędu łączników i transformatorów.

3.2.2. Pomiary hałasu

Ocena stanu akustycznego środowiska prowadzona jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, a realizowana jest przez instrumenty planowania przestrzennego oraz instrumenty ochrony środowiska, takie jak pozwolenia, programy ochrony środowiska, w tym programy ochrony przed hałasem. Dokonywane pomiary i oceny mają umożliwić wyznaczenie obszarów o ponad normatywnym poziomie hałasu, na których należy skoncentrować działania naprawcze.

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą głównymi źródłami hałasu kształtującymi klimat akustyczny są:

- komunikacja drogowa - głównie droga wojewódzka Nr 728 Grójec-Końskie, droga wojewódzka nr 707 Nowe Miasto-Rawa Mazowiecka oraz drogi powiatowe i gminne,
- zakłady przemysłowe, rzemieślnicze i usługowe.

Na drogach na terenie gminy nie były prowadzone badania natężenia hałasu. Można przypuszczać, że wzdłuż dróg wojewódzkich i powiatowych, poziom hałasu może chwilowo przekraczać dopuszczalne normy. Dopuszczalny poziom hałasu komunikacyjnego w porze dziennej dla terenów zabudowanych nie powinien przekraczać 65 dB, natomiast w porze nocnej 56 dB.

Uciążliwy jest również hałas przemysłowy (odgłosy maszyn, procesów technologicznych itp.). Na terenie gminy nie ma większych zakładów emitujących znaczny hałas uciążliwy dla mieszkańców.

3.2.3. Podsumowanie

Na stan akustyczny środowiska ma wpływ wiele czynników, wśród których należy wyróżnić uwarunkowania wynikające z położenia gminy: wielkość zajmowanego obszaru, zaludnienie, stopień urbanizacji i uprzemysłowienia oraz rozwoju szlaków komunikacyjnych.

Największe zagrożenie hałasem występuje wzdłuż dróg wojewódzkich, obsługujących ruch ponadregionalny i regionalny. Znaczna część tych dróg przebiega przez tereny zabudowane, z których większość to tereny o funkcji mieszkaniowej (w tym ze ścisłą zabudową miejską), wymagającej zapewnienia komfortu akustycznego. Sąsiedztwo wymienionych arterii komunikacji drogowej z obszarami wymagającymi zapewnienia właściwych standardów jakości stanu akustycznego środowiska powoduje, że obszary te należy sklasyfikować jako miejsca potencjalnego zagrożenia hałasem komunikacyjnym drogowym.

Przeprowadzane modernizacje nawierzchni oraz poszerzenia szerokości jezdni (zwiększenie płynności ruchu), przyczyniły się do znacznego polepszenia klimatu akustycznego w obszarze gęstej zabudowy mieszkaniowej. Dalsze działania wyciszania hałasu komunikacyjnego powinny przebiegać w kierunku poprawy stanu technicznego dróg oraz oddzielania hałasu od siedzib ludzkich poprzez budowę ekranów dźwiękochłonnych lub nasadzenia pasów zieleni. Budowa obwodnicy spowoduje przeniesienie ruchu z centrum na obrzeża miasta.

Hałas emitowany przez przemysł, jest uciążliwy dla mieszkańców, jednak nie przekracza dopuszczalnych norm. Możliwości izolowania oraz ograniczania (tylko do pory dziennej) tego typu hałasu powinno przyczynić się do poprawy klimatu akustycznego terenów przemysłowych.

3.3. Pola elektromagnetyczne

Dopuszczalne poziomy PEM w środowisku określone są dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i dla miejsc dostępnych dla ludności. Promieniowanie elektromagnetyczne na terenie województwa mazowieckiego mierzone jest w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys., poniżej 50 tys. oraz na terenach wiejskich. W poniższej tabeli przedstawiono wyniki pomiarów natężenia PEM na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą przeprowadzonych w latach 2013 i 2016:

Tabela 20. Pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą

Miejscowość	Położenie punktu pomiarowego	Data pomiaru	Natężenie składowej elektrycznej pola w [V/m}
rok 2013			
Nowe Miasto nad Pilicą	centrum miasta ul. 15 Grudnia	30.09.2013	<0,2
rok 2016			
Nowe Miasto nad Pilicą	centrum miasta ul. 15 Grudnia	01.09.2016	0,24

Źródło – WIOŚ Warszawa

W żadnym punkcie pomiarowym na terenie województwa nie odnotowano wartości przekraczającej dopuszczalną wartość składową elektryczną $E=7V/m$ określoną w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003r. Nr 192 poz. 1883).

W stosunku do przesyłowych linii elektroenergetycznych oraz obiektów z nimi związanych przyjmuje się, że:

- szkodliwy wpływ linii energetycznych o napięciu 110, 220 i 400 kV obejmuje strefę o szerokości od 12 do 25m od osi linii w obie strony,
- uciążliwość stacji transformatorowych zamyka się w granicach obiektu.

Uciążliwość masztów telefonii komórkowej mieści się w ich strefach ochronnych.

3.4. Gospodarowanie wodami

Ustawa Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 roku (Dz. U. z 2015r., poz. 469 ze zm.) określa cele służące zapewnieniu ochrony wód, poprzez zapobieganie dalszej ich degradacji, ochronę przed zanieczyszczeniem, poprawę stanu ekosystemów wodnych i ekosystemów lądowych zależnych od wody oraz promocje zrównoważonego wykorzystania zasobów wodnych.

Ocenę jakości badanych wód powierzchniowych i podziemnych przeprowadzono w oparciu o kryteria określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. z 2014r., poz. 1482) oraz

15 listopada 2011 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. z 2013r., poz. 1550 ze zm.).

3.4.1. Wody powierzchniowe

Charakterystyka wód powierzchniowych

Obszar gminy Nowe Miasto nad Pilicą leży w całości w zlewni rzeki Pilicy, stanowiącej fragment dorzecza Wisły. Do głównych elementów sieci hydrograficznej na terenie gminy należą rzeka Pilica, płynąca w południowej części gminy, oraz jej dopływy: Rokitna i Drzewiczka.

Pilica jest rzeką II rzędu, ogólnej długości 319 km - początek bierze we wschodniej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Rzeką odwadnia obszar 9273 km² i jest najdłuższym lewostronnym dopływem Wisły. Od Nowego Miasta nad Pilicą płynie w szerokiej (do 4 km), asymetrycznej dolinie, z licznymi rowami melioracyjnymi, korytem osiagającym szerokość 100-200m. Rzeką jest silnie meandrująca. Dorzecze Pilicy stanowi gęsta sieć bezimiennych strumieni i rzek, z których największe to Rokitna, Drzewiczka, Mogielanka i Dylewka, płynące w granicach gmin Nowe Miasto nad Pilicą oraz Mogielnica i Goszczyn.

Rzeką Rokitna to lewostronny dopływ Pilicy, płynie w zachodniej części gminy Nowe Miasto nad Pilicą. Rokitna jest rzeką III rzędu, odwadniającą obszar 98,1 km². Długość rzeki w granicach powiatu grójeckiego wynosi 8,8 km. Rzeką początek bierze w rejonie miejscowości Nowe Sadkowice (gm. Sadkowice), na wysokości 175 m n.p.m. i płynie w kierunku południowym. Do Pilicy wpada na wysokości 135 m n.p.m., w rejonie Domaniewic (gm. Nowe Miasto nad Pilicą).

Rzeką Drzewiczka stanowi prawostronny dopływ Pilicy, do której wpada dwoma ramionami na 78,8 km, na wysokości 129 m n.p.m. Drzewiczka jest rzeką III rzędu, odwadniającą obszar 1082,9 km. Całkowita długość rzeki wynosi 81 km. W rozwidleniu rzeki znajdują się stawy. Źródła cieką znajdują się w okolicy Ruskiego Brodu, na wysokości 250 m n.p.m. gdzie wypływa z piaskowców jurajskich i płynie w kierunku północnym do Pilicy, odwadniając gminę Nowe Miasto nad Pilicą.

Sieć hydrograficzną gminy tworzą ponadto liczne niniejsze strumienie i rzeki. W jej granicach występuje ponadto kilka drobnych zagłębień bezodpływowych, bezimiennych oczek wodnych. Na obszarach zatorfionych i terenach podmokłych, jak również w dolinach rzecznych (zwłaszcza Pilicy), znajdują się liczne rowy melioracyjne.

Gmina Nowe Miasto nad Pilicą znajduje się w obrębie rzecznych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP):

- RW200017254789 – Rokitna
- RW2000172549149 – Gostomka
- RW200019254799 – Pilica od Wolbórki do Drzewiczki
- RW200017272649 – Rylka
- RW200023254892 – Dopływ spod Gilówki
- RW200017254912 – Dopływ z Głuszyny
- RW200023254792 – Kiełcznica (Rzeczyca)

Pomiary jakości wód powierzchniowych

Ocenę jakości badanych wód powierzchniowych i podziemnych przeprowadzono w oparciu o kryteria określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. 2014 poz. 1482) oraz Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 15 listopada 2011r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. Nr 258, poz. 1550 ze zm.).

Tabela 21. Klasyfikacja stanu wód powierzchniowych

klasa	Rodzaj
I	wody o bardzo dobrej jakości (spełniające wymagania dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do spożycia po prostym uzdatnieniu fizycznym, nie wykazujące żadnego oddziaływania antropogenicznego)
II	wody dobrej jakości (spełniające wymagania dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do spożycia po typowym uzdatnieniu fizycznym, wykazujące niewielki wpływ oddziaływań antropogenicznych)
III	wody zadowalającej jakości (spełniające wymagania dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do spożycia po typowym uzdatnieniu fizycznym, wykazujące umiarkowany wpływ oddziaływań antropogenicznych)
IV	wody niezadowalającej jakości (spełniające wymagania dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do spożycia po wysokosprawnym uzdatnieniu fizycznym, wykazujące zmiany ilościowe i jakościowe w populacjach biologicznych na skutek oddziaływań antropogenicznych)
V	wody złej jakości (nie spełniające wymagań dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do spożycia, wykazujące zanik występowania znacznej części populacji biologicznych na skutek oddziaływań antropogenicznych).

Źródło – WIOŚ Warszawa

Na obszarze gminy znajduje się I posterunek wodowskazowy, wykorzystywany do obserwacji stanów wód powierzchniowych, zlokalizowany na Pilicy, w miejscowości Nowe Miasto nad Pilicą. Powyższy posterunek należy do sieci obserwacyjnej Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą zlokalizowane są punkty pomiarowe stanu czystości rzek. W poniższej tabeli przedstawiono wyniki badań poszczególnych rzek za 2015 rok.

Tabela 22. Wyniki badań rzeki Drzewiczki i Pilicy w badanych punktach pomiarowych na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą:

Nazwa jednolitej części wód	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan jcw
Drzewiczka od Brzuśni do ujścia	Wólka Magierowa (ujście do Pilicy)	III	II	umiarkowany	PSD_sr	zły
Pilica	pow. Nowego Miasta	III	I	umiarkowany	dobry	zły

Źródło – WIOŚ Warszawa

PSD_sr – poniżej stanu dobrego, przekroczone stężenia średnioroczne

W badanych punktach rzeka Drzewiczka i Pilica w 2015r. prowadziły wody złej jakości. Stan i potencjał ekologiczny obu rzek oceniono na umiarkowany. Stan chemiczny określono poniżej stanu dobrego (rzeka Drzewiczka) i dobry (rzeka Pilica).

Ważną rolę w czystości wód odgrywa sprawny system kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczanie ścieków. W Nowym Mieście działa 1 komunalna oczyszczalnia ścieków. Z oczyszczalni korzysta 3 600 mieszkańców.

Tabela 23. Dane o działalności oczyszczalni w Nowym Mieście w latach 2011 i 2012:

Wyszczególnienie	Jednostka	Rok			
		2012	2013	2014	2015
Ścieki odprowadzane ogółem	dam ³	154,0	145,0	165,0	152,0
Ścieki oczyszczane	dam ³	154,0	145,0	165,0	150,0
Wytworzone osady	Mg	92,0	174,0	136,0	159,0
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu					
BZT5	kg/rok	910	1 376	1 523	1 155
ChZT	kg/rok	5 463	6 298	7 078	6 720
Zawiesina ogólna	kg/rok	179	1 343	1 051	1 208

Źródło – GUS

3.4.2. Wody podziemne

Charakterystyka wód podziemnych

Zgodnie z podziałem hydroregionalnym Polski gmina Nowe Miasto nad Pilicą położona jest na krańcach regionu południowomazowieckiego (północna i centralna część gminy) i kujawsko mazowieckiego (południowa część gminy).

W regionie południowomazowieckim wyróżnia się 3 główne piętra wodonośne: kredy górnej, trzeciorzędu i czwartorzędu. Na północny zachód od Nowego Miasta zwykłe wody podziemne występują także w wapieniach i marglach, sporadycznie piaskowcach jury górnej. W osadach tych stwierdzono wody szczelinowe i porowo-szczelinowe. Wody występują pod ciśnieniem, a wydajności pojedynczych ujęć mieszczą się w granicach od

kilkunastu do kilkudziesięciu m³/h. Wodonośne osady jury występują na głębokości ok. 100 m.

Piętro kredy górnej tworzy jeden zespół wodonośny połączony hydraulicznie bez wyraźnego rozdziału na odrębne poziomy. Woda występuje w marglach, wapieniach i piaskowcach, które prowadzą wody porowo-szczelinowe i szczelinowe, występujące na głębokościach 40-160 m. Woda występuje pod ciśnieniem, a wydajności pojedynczych ujęć mieszczą się w granicach od ok. 20 do ponad 100 m³/h.

Piętro wodonośne trzeciorzędu na terenie gminy reprezentowane jest przez poziom mioceński. Reprezentują go piaski drobnoziarniste i pylaste oraz miejscami średnioziarniste. Współczynnik filtracji waha się od 0,5 do 5,0 m/24 h, a wydajność jednostkowa od 0,2 do 17 m³/h.

Piętro wodonośne czwartorzędu reprezentowane jest przez piaski, piaski i żwiry występujące najczęściej na głębokości 10-60 m, przeważnie do 40 m. Wody występują pod ciśnieniem. Tam, gdzie warstwy wodonośne nie są izolowane od powierzchni terenu (np. doliny rzek) Czwartorzędowy poziom wodonośny buduje jedną, rzadziej dwie warstwy wodonośne. zwierciadło wody ma charakter swobodny. Wydajności pojedynczych ujęć są zróżnicowane i wahają się od kilku do ponad 70 m³/h.

W regionie kujawsko-mazowieckim użytkowe poziomy wodonośne występują w utworach czwartorzędu i jury.

W czwartorzędzie woda występuje w piaskach, piaskach i żwirach na głębokości od kilku do kilkunastu metrów. W dolinie Pilicy, w rejonie Nowego Miasta nad Pilicą, w osadach czwartorzędu występuje płytki poziom, o swobodnym zwierciadle wody. Poziom ten nie jest izolowany od powierzchni terenu dlatego istnieje stałe zagrożenie zanieczyszczeniem wód podziemnych. Poza doliną Pilicy wody podziemne w osadach czwartorzędowych występują pod ciśnieniem. Wydajności pojedynczych ujęć przeważnie nie przekraczają 20 m³/h.

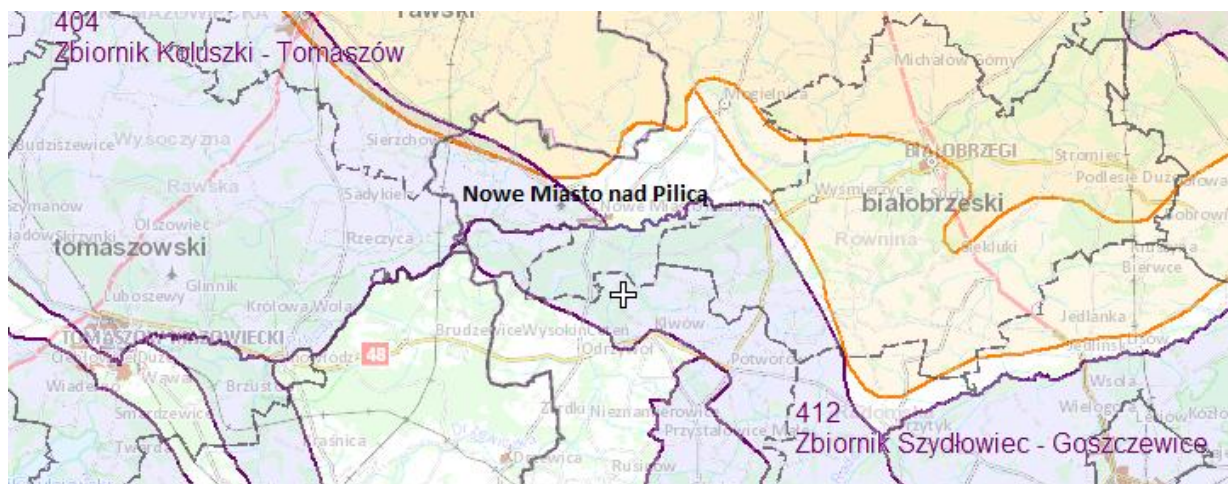
W utworach jury woda występuje w wapieniach (jura górna), piaskowcach i mułowcach (jura środkowa). Są to wody szczelinowe, rzadziej szczelinowo-krasowe i szczelinowo-porowe. Woda występuje pod ciśnieniem, najczęściej na głębokości do 40 m i do 70 m. Wydajności uzyskiwane z otworów mieszczą się w przedziale od kilku do ok. 70 m³/h i od kilkunastu do ok. 30 m³/h.

Poza poziomami użytkowymi na terenie gminy eksploatowane są także płytkie wody gruntowe związane z soczewkami i przewarstwieniami piaszczystymi występującymi wśród glin zwałowych budujących wysoczyznę. Są one ujmowane płytkimi studniami wierconymi i studniami kopanymi.

Gmina Nowe Miasto nad Pilicą znajduje się w zasięgu dwóch GZWP:

- Nr 404 Koluszki-Tomaszów (zachodnia część gminy)
- 412 Szydłowiec-Goszczewice (południowa część gminy)

Rysunek 3. Lokalizacja gminy Nowe Miasto nad Pilicą względem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (Nr 404 i Nr 412)

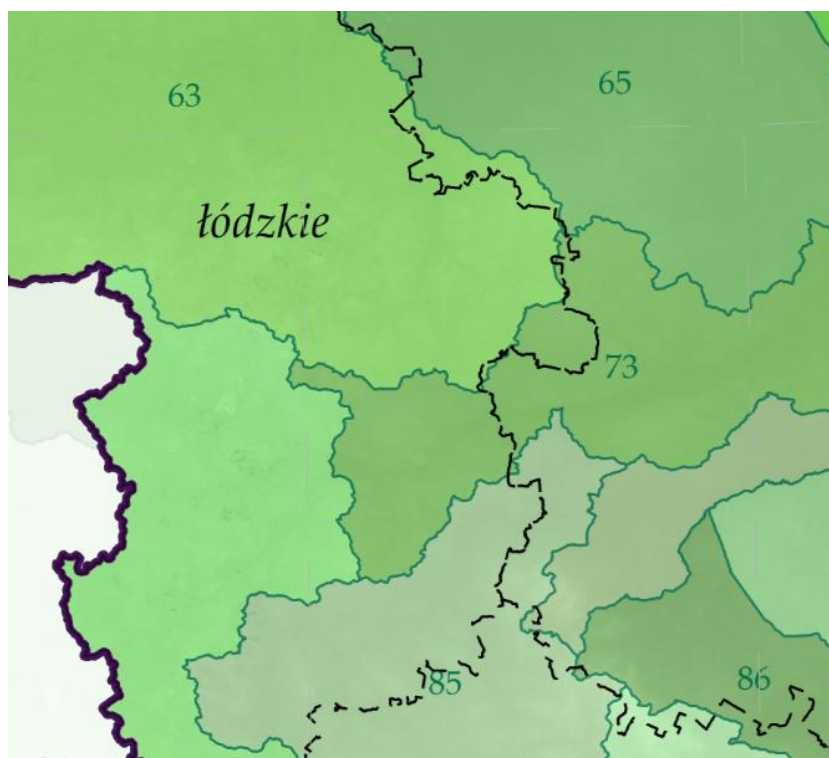
Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna; <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/>

W 2016 r. Rada Ministrów zatwierdziła *Aktualizację Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły* - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2016 poz. 1911). Planowanie w gospodarowaniu wodami ma zapewnić osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów zależnych od wody, poprawę stanu zasobów wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód, zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji i energii mogących negatywnie oddziaływać na wody oraz poprawę ochrony przeciwpowodziowej.

W Aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły określono cele środowiskowe dla jednolitych części wód powierzchniowych (rzecznych, przybrzeżnych i przejściowych, jeziornych, silnie zmienionych i sztucznych części wód) oraz jednolitych części wód podziemnych.

Według map obrazujących granice Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd), podział na lata 2016 - 2021 – mapy dostępne na stronie Państwowej Służby Hydrogeologicznej (e-PSH, <http://epsh.pgi.gov.pl/>), teren gminy położony jest w regionie wodnym Środkowej Wisły, w obrębie Jednolitej Części Wód Podziemnych nr 63, 73 i 85.

Rysunek 4. Orientacyjna lokalizacja gminy Nowe Miasto nad Pilicą w obrębie jednolitych części wód podziemnych

Źródło: Aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły – Załącznik nr 13

Monitoring wód podziemnych

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą nie ma punktów monitoringu wód podziemnych. Z analizy dostępnych materiałów wynika, że jakość wód piętra czwartorzędowego na terenie gminy jest dobra. Wymagają one jedynie prostego uzdatniania. Do głównych wskaźników obniżających jakość wód należą: azot amonowy, żelazo, potas, sód, fosforany i mangan. Żelazo i mangan są charakterystyczne dla czwartorzędowych osadów wodnolodowcowych. Najbardziej narażone na zanieczyszczenia są wody gruntowe występujące płytko i bez izolacji. Na jakość tych wód znaczący wpływ ma sposób zagospodarowania terenu w rejonie studni. Stwierdzane w wodzie zanieczyszczenia najczęściej mają charakter punktowy i są pochodzenia antropogenicznego.

Przyczynami antropogenicznego zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego są najczęściej: zrzuty ścieków do wód i gruntu, niewłaściwe składowanie odpadów, a także niewłaściwe składowanie i stosowanie nawozów organicznych i sztucznych oraz środków ochrony roślin.

3.4.3. Gospodarka wodno – ściekowa

Gospodarka ściekowa regulowana jest:

- Ustawą z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. 2017 poz. 328)
- Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz

w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. 2014 poz. 1800)

- Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2015 roku – w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. 2015 poz. 257).

Zgodnie z art. 3 ustawy „Prawo ochrony środowiska”, ścieki (substancje ciekłe, wprowadzone bezpośrednio lub za pomocą urządzeń kanalizacyjnych do wód) zmieniają stan fizyczny, chemiczny lub biologiczny wód, działając niszcząco na świat roślinny lub zwierzęcy. Ścieki powstają w wyniku bytowania człowieka oraz prowadzonej przez niego działalności gospodarczej i rolniczej (ścieki bytowo – gospodarcze, ścieki przemysłowe, ścieki komunalne, wody opadowe, zanieczyszczenia, wody podgrzane, skażone promieniotwórczo i zasolone).

3.4.3.1. Sieć wodociągowa

Łączna długość czynnej sieci rozdzielczej na terenie Gminy Nowe Miasto nad Pilicą wynosi 137,3 km, a liczba przyłączy – 2 187 szt. Z sieci wodociągowej korzysta 7 262 mieszkańców. W gminie działają dwa wodociągi grupowe. Pierwszy - na terenie miasta Nowe Miasto – jest centralnym układem sieci wodociągowej dla miasta, pobiera wodę z ujęć jurajskich zlokalizowanych w pasie nadrzecznym nad Pilicą. Stacja uzdatniania wody w Nowym Mieście nad Pilicą (przy ul. Rawskiej) działa w oparciu o 3 studnie głębinowe, maksymalna wydajność 1 290 m³/dobę. Do wodociągu przyłączone są miejscowości: Sacin, Rosocha, Pobiedna, Wola Pobiedzińska, Gostomia.

Drugi wodociąg „Żdżary” obejmuje miejscowości: Żdżary, Sanbórz, Strzałki, Strzałki Nowe, Rudki, Promnik, Wał, Godzimierz, Rokitnica, Jankowice, Nowe Łęgonice, Dąbrowa, Łęgonice, Nowe Bieliny, Bieliny, Domaniewice, Wierzchy. Średni dobowy pobór wody wynosi 700 m³, woda podlega uzdatnianiu (napowietrzanie, odżelazianie).

Tabela 24. Stan sieci wodociągowej w gminie Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2012-2016

Parametry	Jednostka	2012	2013	2014	2015	2016
długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej (bez przyłączy)	km	132,0	132,0	137,3	137,3	137,3
liczba połączeń do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2 100	2 107	2 176	2 186	2 187
woda dostarczona do gospodarstw domowych	dam ³	225,4	237,5	220,3	195,8	153,1
sieć rozdzielcza wodociągowa na 100 km ² ogółem	km	83,3	83,3	86,6	86,6	86,6
ludność korzystająca z sieci ogółem	osoba	6 311	6 250	7 343	7 262	b.d.
ludność korzystająca z sieci ogółem	%	77,1	77,1	91,3	91,4	b.d.

Źródło – GUS

Wyjaśnienie: dam³ - jednostka objętości dekametr sześcienny, gdzie 1 dam³=1000 m³

Zużycie wody rocznie na 1 mieszkańca gminy wynosi ogółem 19,4 m³.

3.4.3.2. Sieć kanalizacyjna

System kanalizacji sanitarnej działa tylko w Nowym Mieście nad Pilicą. Łączna długość sieci kanalizacyjnej na terenie miasta wynosi 13,6 km. Do sieci przyłączonych jest 396 odbiorców. Stopień skanalizowania (korzystający z instalacji w % ogółu ludności) wynosi 34,4%.

Komunalna oczyszczalnia ścieków w Nowym Mieście nad Pilicą

Oczyszczalnia gminna jest oczyszczalnią mechaniczno-biologiczną o przepustowości minimalnej 500m³ na dobę – maksymalnej 1000m³ na dobę (docelowo 1500m³ na dobę). Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Pilica. Oczyszczalnia przyjmuje ścieki z sieci na terenie miasta i przyjmuje ścieki dowożone z terenu gminy. Ścieki deszczowe odprowadzane są kolektorem burzowym do Pilicy. Osad czynny poddawany jest odwadnianiu i higienizacji.

Tabela 25. Stan sieci kanalizacyjnej w gminie Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2012-2016

Parametry	Jednostka	2012	2013	2014	2015	2016
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (bez przyłączy)	km	10,1	10,1	13,6	13,6	13,6
liczba połączeń do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	368	368	391	392	396
odprowadzone ścieki	dam ³	154,0	145,0	165,0	152,0	b.d.
sieć rozdzielcza kanalizacyjna na 100 km ² ogółem	km	6,4	6,4	8,6	8,6	8,6
ludność korzystająca z sieci ogółem	osoba	2 755	2 713	2 750	2 732	b.d.
ludność korzystająca z sieci ogółem	%	33,6	33,5	34,2	34,4	b.d.

Źródło – GUS

Wyjaśnienie: dam³ - jednostka objętości dekametr sześcienny, gdzie 1 dam³=1000 m³

Tabela 26. Ścieki komunalne i przemysłowe oczyszczone na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2012-2016

Ścieki	Jednostka	2012	2013	2014	2015	2016
odprowadzone ogółem	dam ³	154,0	145,0	165,0	152,0	b.d.
oczyszczone łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi	dam ³	178,0	158,0	174,0	160,0	b.d.
oczyszczone razem	dam ³	154,0	145,0	165,0	152,0	b.d.
oczyszczone biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków ogółem	%	100	100	100	100	100

Źródło – GUS

Wyjaśnienie: dam³ - jednostka objętości dekametr sześcienny, gdzie 1 dam³=1000 m³

3.4.3.3. Główne źródła zanieczyszczeń

Do głównych źródeł zanieczyszczeń istniejących na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą należą:

- gospodarstwa rolnicze i hodowlane,
- brak sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich i nieskanalizowanej części miasta, a przy tym nieuszczelnienie szamba lub wykorzystywanie nieczynnych studni kopanych jako miejsc do odprowadzania ścieków komunalnych lub odprowadzanie ścieków do rowów przydrożnych, cieków wodnych, na pola itp.,
- stosowanie nawozów chemicznych na terenach dolinnych w miejscach, gdzie wody gruntowe zalegają płytko pod powierzchnią terenu oraz gruntach o większych spadkach w kierunku cieków wodnych,
- niekorzystny wpływ ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze spływów powierzchniowych,
- odprowadzanie do wód i do ziemi ścieków z obiektów prowadzących działalność produkcyjną, zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, m.in.: oczyszczalnia ścieków, składowiska odpadów, szpitala oraz innych obiektów usługowych (stacje paliw, warsztaty).

3.4.3.4. Podsumowanie

Główną przyczyną zanieczyszczeń wód powierzchniowych na terenie gminy jest niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej (znacząca dysproporcja w stosunku do długości sieci wodociągowej) i związane z tym nielegalne odprowadzanie ścieków socjalno-bytowych bezpośrednio do gruntu. Praktyki te mogą zaszkodzić nie tylko wodom powierzchniowym ale także – znacząco - wodom podziemnym.

Dodatkowym problemem jest odprowadzenie ścieków z gospodarki: zakładów przemysłowych, usługowych i rolnictwa. O ile więksi producenci wypełniają obowiązek odprowadzania ścieków do oczyszczalni, mniejsi przedsiębiorcy i rolnicy nie są na bieżąco kontrolowani.

Aby poprawić stan wód na terenie gminy należy dążyć do rozwoju sieci wodociągowej (oszczędność zasobów wody) i kanalizacyjnej (zmniejszenie zanieczyszczeń przenikających do gleby i do wód), budować nowe oczyszczalnie ścieków oraz propagować oczyszczalnie przydomowe w rejonach o rozproszonej zabudowie.

3.5. Surowce mineralne

Kopalinami występującymi na terenie województwa mazowieckiego są głównie czwartorzędowe utwory okruchowe oraz trzeciorzędowe i czwartorzędowe surowce ilaste. Związane jest to czwartorzędowymi formami działalności lodowców bądź akumulacyjnej działalności rzecznej i procesów eolicznych.

3.5.1. Surowce naturalne gminy

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą występuje 7 udokumentowanych złóż surowców mineralnych – kopaliny prostych: iłów i piasków.

Tabela 27. Zasoby kopalin w gminie Nowe Miasto nad Pilicą

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby w tys. ton		Wydobycie w tys. ton
		geologicznie bilansowe	przemysłowe	
Borowina	P	28 546	-	-
Dąbrowa 2	E	579	-	132
Dąbrowa 3	E	572	-	4
Dąbrowa 4	T	284	-	-
Dąbrowa 5	E	1 118	1 118	16
Dąbrowa 7	R	2 223	-	-
Dąbrowa I	E	4 189	4 189	197

Źródło – Bilans zasobów kopalin w Polsce wg stanu na dzień 31.12.2016r., PIG Warszawa 2017

Poza złożami udokumentowanymi w gminie istnieje szereg nieewidencjonowanych odkrywek piasku i piasku ze żwirem. Eksploatacja odbywa się tu na potrzeby lokalnej społeczności.

3.6. Gleby

3.6.1. Typy gleb

Na obszarze gminy Nowe Miasto nad Pilicą dominują gleby pseudobielicowe i bielicowe z rzędu bielicoziemnych. Gleby te mają średnie wartości użytkowe, ponieważ wytworzone są z glin piaszczystych, piasków słabogliniastych i piasków luźnych. Miejscami na terenach pofalowanej wysoczyzny występują gleby brunatne właściwe wyługowane, wykształcone na piaskach słabogliniastych i gliniastych oraz na glinach lekkich. W dolinach rzecznych dominują gleby napływowe piaszczyste i pyłowe mady oraz gleby bagienne.

Teren gminy Nowe Miasto charakteryzuje się najmniej korzystnymi warunkami dla upraw rolnych, szczególnie sadownictwa, spośród pozostałych gmin powiatu grójeckiego. Według klasyfikacji bonitacyjnej przeważają gleby orne niskiej jakości, reprezentujące V i VI klasę (70 %), pozostałe gleby należą głównie do klasy IVa i IVb (25 %), zaledwie 5 % stanowią gleby zaliczane do klas III - IIIa i IIIb. W strukturze bonitacyjnej użytków zielonych przeważają klasy V i VI (ponad 80 %), łąki i pastwiska zaliczają się głównie do kompleksu słabego i bardzo słabego oraz średniego. Obecnie użytki zielone wymagają odpowiedniego nawożenia organicznego i pełnej uprawy.

3.6.2. Odczyn gleb

Na jakość gleby znaczący wpływ ma jej naturalna odporność na określony rodzaj zanieczyszczenia. O jej odporności z kolei decydują przede wszystkim jej właściwości fizykochemiczne tj. wielkość kompleksu sorpcyjnego-zawartości minerałów ilastych, zawartość próchnicy, odczyn pH.

Około 60 % powierzchni gleb na terenie gminy wykazuje odczyn kwaśny lub bardzo kwaśny (pH poniżej 5,5). Dlatego gleby wymagają wapnowania. Znaczącą rolę w ich zakwaszeniu odgrywają warunki naturalne np. geologiczne (znaczący udział utworów piaszczystych). Zjawisko to pogłębia działalność człowieka, przede wszystkim rolnicze użytkowanie gleb -

nawożenie mineralne. Zakwaszenie to jest niekorzystnym czynnikiem z punktu wydajności i jakości plonów, gdyż prowadzi do obniżenia wartości produkcyjnych gleb (zwłaszcza ubogich w substancje pokarmowe).

Gleby te cechują się ponadto niską zawartością azotu i potasu, przy wysokich zawartościach magnezu i fosforu. Na niekorzyść tutejszych gleb wpływa dodatkowo ich niska odporność naturalna na degradację, związana z podatnością ich skał macierzystych na erozję.

3.6.3. Użytkowanie rolnicze gleb

Powierzchnia gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w gminie wynosi 8 519,27 ha, z czego użytków rolnych w dobrej kulturze jest 7 074,64 ha, w tym: pod zasiewami 3 952,94 ha, grunty ugorowane 215,67 ha; łąki trwałe 1 011,91 ha; pastwiska trwałe 102,32 ha; ogrody przydomowe 15,62 ha i sady 1 769,15 ha.

Na terenie gminy są 1 073 gospodarstwa rolne, w tym największy udział mają gospodarstwa o powierzchni do 1 ha – 1 042 gospodarstwa, o łącznej powierzchni 8 510,59 ha (Powszechny Spis Rolny 2010).

Tabela 28. Struktura gospodarstw na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą

Rodzaj	Jednostka	Gospodarstwa		
		ogółem	do 1 ha włącznie	powyżej 1 ha
gospodarstwa ogółem	szt.	1 073	31	1 042
gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą	szt.	1 059	25	1 034
powierzchnia gospodarstw rolnych	ha	8 564,58	53,99	8 510,59
powierzchnia gospodarstw prowadzących działalność rolniczą	ha	8 519,27	46,35	8 472,92

Źródło – dane GUS, Powszechny Spis Rolny, 2010

Powierzchnia zasiewów wybranych upraw wynosi ogółem 3 952,94 ha, w tym pod:

- zboża – 3 139,17 ha,
- ziemniaki – 453,43 ha,
- uprawy przemysłowe – 1,55 ha,
- warzywa gruntowe -33,01 ha.

3.6.4. Podsumowanie

Jakość gleb w gminie Nowe Miasto nad Pilicą nie jest najlepsza, przeważają gleby niskich klas bonitacyjnych o wysokim zakwaszeniu i wysoką absorpcją metali ciężkich. Konieczne jest nawożenie, wapnowanie i stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych, ze względu na kwaśny odczyn gleb. Ponadto gleby w gminie są narażone na degradację.

3.7. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Obowiązek planowania gospodarki odpadami został sformułowany w uchwalonej przez Sejm RP ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1987). Powszechna zasada gospodarowania odpadami (Rozdział 2 art. 18 Ustawy o odpadach) brzmi „Każdy, kto podejmuje działania powodujące lub mogące powodować powstanie odpadów, powinien takie działania planować, projektować i prowadzić przy użyciu takich sposobów produkcji lub form usług oraz surowców i materiałów, aby w pierwszej kolejności zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ilość odpadów i ich negatywne oddziaływanie na życie i zdrowie ludzi oraz na środowisko, w tym przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użycia”.

3.7.1. Odpady komunalne

Głównymi źródłami wytwarzania odpadów komunalnych na terenie gminy są:

- gospodarstwa domowe,
- obiekty infrastruktury, tj. handel, usługi, zakłady rzemieślnicze, targowiska, obiekty administracji i inne.

Tabela 29. Odpady zebrane z terenu gminy Nowe Miasto nad Pilicą w latach 2012-2016

Rodzaj	Jednostka	2012	2013	2014	2015	2016
Odpady zmieszane	Mg	1 299,00	1 259,30	1 381,90	1 354,00	1 169,42
Papier i tektura	Mg	2,0	13,90	16,70	22,90	11,97
Szkło	Mg	0	22,90	68,10	76,30	96,74
Plastik	Mg	0,60	9,30	25,20	27,50	48,52

Źródło – dane Urzędu Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą

W gminie Nowe Miasto nad Pilicą prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów komunalnych (segregacja „u źródła”), indywidualni wytwórcy odpadów (gospodarstwa domowe jednorodzinne) gromadzą je w workach przeznaczonych do segregacji odpadów z podziałem na następujące frakcje:

- plastik (worek żółty),
- szkło (worek zielony),
- papier (worek niebieski),
- bioodpady (worek brązowy),

Odpady niesegregowane odbierane są w pojemnikach koloru czarnego.

Odpady komunalne odbierane są przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „FART-BIS” Sp. z o.o. Zebrane odpady wywożone są Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych „Radkom” Sp. z o.o. w Radomiu.

Na terenie gminy funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) zlokalizowany na placu Zakładu Usług Komunalnych w Nowym Mieście nad Pilicą. W latach 2015-2016 w PSZOK zebrano następujące ilości odpadów:

- Rok 2015
 - odpady wielkogabarytowe – 11,40 Mg
 - opony – 1,20 Mg
- Rok 2016

-
- zmieszane odpady opakowaniowe – 32,49 Mg
 - odpady wielkogabarytowe – 23,24 Mg
 - szkło – 3,0 Mg

Gminy powiatu grójeckiego należą do Regionu południowego w województwie mazowieckim w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. Region ten jest wyliczony dla 777 809 mieszkańców i wyznaczono dla niego regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych dla tego regionu.

Instalacje regionalne do obsługi regionu południowego według „Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla województwa mazowieckiego na lata 2016-2021 z uwzględnieniem lat 2022-2027”

- Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych
 - Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych, ul Witosza 94, 26-600 Radom, przepustowość części mechanicznej: 170 000 Mg/rok, przepustowość części biologicznej: 45 000 Mg/rok,
- Kompostownia odpadów zielonych i innych odpadów ulegających biodegradacji:
 - Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych, ul Witosza 94, 26-600 Radom, zdolność przerobowa roczna wynosi 10 000 Mg/rok,
- Składowiska odpadów komunalnych
 - Składowisko odpadów w m. Radom-Wincentów, pojemność całkowita 4 000 000 m³, pojemność pozostała 1 013 619 m³,
 - Składowisko odpadów w m. Warka, gm. Warka, pojemność całkowita 1 325 808 m³, pojemność pozostała 30 139 m³.

3.7.2. Odpady niebezpieczne

Podstawowym źródłem powstawania odpadów niebezpiecznych jest działalność przemysłowa i usługowa. Odpady niebezpieczne powstają również w gospodarstwach domowych, służbie zdrowia i szkolnictwie.

Do odpadów niebezpiecznych znajdujących się w strumieniu odpadów komunalnych zalicza się: lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć, baterie i akumulatory łącznie z bateriami i akumulatorami ołowiowymi, niklowo-kadmowymi lub bateriami zawierającymi rtęć oraz nie sortowane baterie i akumulatory, detergenty zawierające substancje niebezpieczne, środki ochrony roślin (np. insektycydy, fungicydy, herbicydy), kwasy i alkalia, rozpuszczalniki, odczynniki fotograficzne, leki cytotoksyczne i cytostatyczne, urządzenia zawierające freony, oleje i tłuszcze inne niż jadalne, farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszczą i żywice zawierające substancje niebezpieczne, zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne.

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą nie ma zlokalizowanych czynnych składowisk odpadów niebezpiecznych, mogilnika, składowisk przyjmujących azbest oraz obiektów umożliwiających neutralizację odpadów medycznych. W gminie działają podmioty unieszkodliwiające lub prowadzące odzysk odpadów niebezpiecznych.

Odpady niebezpieczne zbierane na terenie gminy:

- przeterminowane leki – w wyznaczonych aptekach,
- baterie – we wskazanych punktach użyteczności publicznej (UMiG, szkoły)
- sprzęt elektryczny i elektroniczny – odbierane 2 razy w roku w wyznaczonym terminie.

W gminie obowiązuje „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla powiatu grójeckiego i gmin powiatu”.

W latach 2014-2015 w gminie Nowe Miasto nad Pilicą zebrano następujące ilości odpadów azbestowych:

- Rok 2014 – 257,42 Mg
- Rok 2015 – 116,33 Mg

3.7.3. Odpady z sektora gospodarczego

Podstawowym źródłem powstawania odpadów w sektorze gospodarczym jest działalność przemysłowa, rolnicza i usługowa (usług komunalnych i budowlanych). Na terenie gminy nie występują większe ilości odpadów tego typu. Istnieje natomiast szereg placówek usługowych i produkcyjnych, które w efekcie swej działalności wytwarzają odpady przemysłowe. Nie jest jednak możliwe określenie ich ilości, gdyż nie prowadzi się ewidencji. Odbiorem odpadów od poszczególnych wytwórców zajmują się wyspecjalizowane firmy na podstawie indywidualnych umów.

3.7.4. Podsumowanie

Według „Wojewódzkiego Planu Gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego na lata 2016-2021 z uwzględnieniem lat 2022-2027” powiat grójecki, do którego należy gmina Nowe Miasto nad Pilicą, należy do Regionu południowego w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. Odpady komunalne odbierane są przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „FART-BIS” Sp. z o.o.. Zebrane odpady wywożone są Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych „Radkom” Sp. z o. o. w Radomiu.

Każdy z wytwórców odpadów niebezpiecznych - przemysłowych organizuje ich wywóz we własnym zakresie.

3.8. Zasoby przyrodnicze

3.8.1. Stan zasobów przyrody

Według regionalizacji przyrodniczo-leśnej Polski tereny leśne gminy Nowe Miasto należą do IV Krainy Mazowiecko-Podlaskiej. Na terenie gminy lasy i grunty leśne zajmują powierzchnię 3884,33 ha, co stanowi 24,3% powierzchni. Lasy na terenie gminy tworzą zwarte kompleksy w rejonie miejscowości: Wierzchy, Proсна, Domaniewice oraz w dolinie Pilicy i Drzewiczki. Istotnym elementem wzbogacającym różnorodność biologiczną na terenie gminy są trwałe użytki zielone, które stanowią ciągi wraz z gruntami zadrzewionymi wzdłuż koryt rzek i cieków wodnych.

W krajobrazie rolniczym, jaki znajduje się na terenie gminy istotne znaczenie dla podtrzymania funkcjonowania biologicznego posiadają także małoprzestrzenne formy takie jak: aleje drzew przydrożnych, parki wiejskie, zadrzewienia cmentarzy, ogrody przydomowe, oczka wodne itp.

Największą powierzchnię gminy Nowe Miasto nad Pilicą zajmuje otwarty krajobraz rolniczy z takimi środowiskami jak pola uprawne, łąki i pastwiska. Fauna kręgowców tego środowiska nie jest liczna w gatunki, ale charakterystyczna, gdyż niektóre z nich występują tylko w w/w siedliskach. Najbardziej typowe dla pól i łąk gatunki ptaków to: skowronek polny, kuropatwa, pliszka żółta, pokląskwa, potrzyszcz i inne. Najczęściej występującym płazem jest żaba trawna.

Specyficznym środowiskiem krajobrazu rolniczego są osiedla wiejskie. Występuje tu charakterystyczna fauna ssaków (np. mysz domowa, szczur wędrowny, kuna domowa) oraz ptaków (bocian biały, wróbel domowy, szpak, kawka, jaskółki dymówka i oknówka), które w innych środowiskach nie występują, lub występują nielicznie.

Znacznie bogatszym środowiskiem są lasy występujące na terenie gminy w kilku kompleksach oraz dużej liczbie małych płatów i zadrzewień. Fauna tego środowiska jest najbogatsza w gatunki i dotyczy to wszystkich grup kręgowców z wyjątkiem zwierząt wodnych lub ziemnowodnych. Najliczniejsze są ptaki, znacznie mniej liczne ssaki oraz gady i płazy.

Fauna kręgowców wodnych jest dosyć liczna w dolinach Pilicy i Mogielanki. Znacznie bogatsza jest fauna bezkręgowców, które licznie zasiedlają wymienione rzeki, starorzecza oraz inne małe zbiorniki.

Zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe występują głównie w szerokiej dolinie Pilicy, ale także w dolinach mniejszych rzek i obniżeniach terenu. Są one siedliskiem wielu chronionych i rzadkich gatunków roślin łąkowych i murawowych. Zbiorowiska szuwarowe występują na brzegach rzek i nielicznych na terenie gminy zbiornikach wodnych, natomiast torfowiskowe głównie na podmokłych fragmentach doliny Mogielanki na podłożu organicznym.

3.8.2. Obszary chronione lub cenne przyrodniczo

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą, znajdują się następujące obiekty objęte ochroną z ustawy o ochronie przyrody:

- obszary Natura 2000: „Dolina Pilicy” (PLB140003) i „Dolina Dolnej Pilicy” (PLH140016),
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Pilicy i Drzewiczki”,
- 15 pomników przyrody.

Na obszarze gminy znajduje się ponadto 6 parków wiejskich o wartościach zabytkowych i historycznych w miejscowościach w: Nowym Mieście nad Pilicą, Jankowicach, Łęgonicach, Gostomii i Żdżarach. Częściowo parki wpisane są do Rejestru Zabytków, część stanowi parki wiejskie.

Obszar Natura 2000 Dolina Pilicy PLB140003

Obszar o całkowitej powierzchni 35 356,3 ha, obejmuje 80-cio kilometrowej długości odcinek Pilicy, od Inowłodza a ujściem rzeki do Wisły. Koryto rzeki ma szerokość do 150 m, a dolina nie przekracza 5 km szerokości. Pilica silnie meandruje, tworząc liczne starorzecza, wyspy, ławice i łachy piaszkowe. Północny skraj ostoi wyznacza skarpa, o względnej wysokości ok. 20 m., miejscami porośnięta murawami kserotermicznymi. Część południowa ostoi jest płaska,

w wielu miejscach porośnięta głównie lasami iglastymi. Znaczną część doliny zajmują łąki i pastwiska.

Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016

Obszar o całkowitej powierzchni 31 821,6 ha, leży na wysokości 94 - 173 m n.p.m. i obejmuje równoleżnikowy 80 km odcinek doliny Pilicy, powyżej ujścia do Wisły oraz dolinę Drzewiczki. Koryto Pilicy o szerokości 100-150 m meandruje. Występują tu licznie wysepki, łąchy i ławice piasku oraz starorzecza w różnym stopniu sukcesji.

Obszar chronionego krajobrazu „Dolina rzeki Pilicy i Drzewiczki”

Rozporządzeniem nr 39 Wojewody Mazowieckiego z dnia 19 kwietnia 2002 r. „w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa mazowieckiego” został ustanowiony Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Pilicy i Drzewiczki” o powierzchni 63422 ha. Część tego obszaru znajduje się na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą. Rozporządzenie Wojewody Mazowieckiego nr 43 z dnia 05 maja 2005 r. określa zasady czynnej ochrony ekosystemów leśnych i wodnych na tym obszarze.

Jest to obszar o dużej atrakcyjności turystyczno - krajobrazowej i bardzo bogatych oraz zróżnicowanych zasobach przyrodniczych. Walory przyrodniczo-krajobrazowe obszaru obejmującego wycinek doliny Pilicy wynikają ze znacznego zróżnicowania geomorfologicznego terenu. Część północna doliny obramowana jest wysokim brzegiem ze skarpą o dużym spadku, miejscami silnie erodowaną, z licznymi wąwozami i jarami. Ta część doliny, porośnięta lasami, zadrzewieniami i zakrzewieniami rozproszonymi w obrębie rozległych połączy łąkowych, szuwarowych i bagiennych, stanowi wyjątkowo malowniczy element krajobrazu. Część południowa ma natomiast charakter równinny i pokryta jest rozległymi połączami cennych biocenotycznie łąk, szuwarów i bagien z rozproszonymi zadrzewieniami i zakrzewieniami.

Pomniki przyrody

Wszystkie pomniki przyrody znajdujące się na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą utworzone zostały Rozporządzeniem Nr 66 Wojewody Mazowieckiego z dnia 24 października 2008r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu grójeckiego (DUWM.2008.194.7027).

Tabela 30. Wykaz pomników przyrody ożywionej na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą:

Nr w rej. RDOŚ	Nazwa obiektu	Szczegółowa lokalizacja	Obwód (cm)	Wysokość (m)
47	Świerk pospolity	Nadleśnictwo Grójec, Obręb Grójec, pododdział nr 111 h	235	25
48	Jałowiec pospolity – grupa drzew	Nadleśnictwo Grójec, Obręb Grójec, pododdział nr 111 g	46 30 33	7 6 5
49	Modrzew polski	Gostomia Park zabytkowy, działki nr ewid. 342,356	260	23
50	Modrzew polski	Gostomia Park zabytkowy, działki nr ewid. 342,356	260	21
51	Modrzew polski	Nowe Miasto nad Pilicą	260	21

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

		Park zabytkowy, działki nr ewid. 238, 239		
52	Modrzew polski	Park zabytkowy, działki nr ewid. 238, 239	260	21
53	Dąb szypułkowy	Park zabytkowy, działki nr ewid. 238, 239	430	27
54	Wiąz szypułkowy	Żdźary Pastwisko – dawny plac przykościelny, działka nr ewid. 9/2	405	21
55	Wiąz szypułkowy	Łęgonice Duże Plac przy kościele, działki nr ewid. 45, 46	350	22
56	Dąb szypułkowy	Łęgonice Duże Plac przy kościele, działki nr ewid. 45, 46	400	21
57	Dąb szypułkowy	Łęgonice Duże Plac przy kościele, działki nr ewid. 45, 46	480	17
58	Dąb szypułkowy	Łęgonice Duże Plac przy kościele, działki nr ewid. 45, 46	500	22
59	Dąb szypułkowy	Łęgonice Duże Plac przy kościele, działki nr ewid. 45, 46	320	21
60	Wiąz szypułkowy	Łęgonice Duże Plac przy kościele, działki nr ewid. 45, 46	550	24
61	Lipa drobnolistna	Łęgonice Duże Plac przy kościele, działki nr ewid. 45, 46	440	24

* dane <http://warszawa.rdos.gov.pl>,

3.8.3. Podsumowanie

W gminie Nowe Miasto nad Pilicą stopień lesistości jest dość wysoki. Lasy chronią gleby przed zmywaniem i wyjąłowieniem przez wody opadowe, regulują stosunki wodne w zakresie retencjonowania wód podziemnych i powierzchniowych, a także zmniejszają ich sptyw powierzchniowy. Stwarzają również korzystne warunki rekreacyjne i topoklimatyczne. Środowisko przyrodnicze na terenie gminy jest chronione przepisami ogólnymi i prawem miejscowym. Realizacja strategicznych planów gminy musi uwzględniać uwarunkowania środowiskowe.

3.9. Zagrożenia poważnymi awariami

Zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, w zależności od rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznej znajdującej się w zakładzie uznaje się za zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR), albo za zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR). Zasady zaliczania zakładów do kategorii zakładów o zwiększonym ryzyku albo zakładów o dużym ryzyku określił Minister Gospodarki w drodze rozporządzenia

z dnia 10 października 2013 r.-w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. z 2013 r. 1479 z późn. zm.).

Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie prowadzi wykaz takich zakładów. Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą nie ma zakładów o dużym bądź zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Na terenie powiatu grójeckiego znajduje się jeden zakład o zwiększonym ryzyku (ZZR):

- Agrosimex Sp. z o.o., Goliany 43, 05-620 Błędów. Jest to firma zajmująca się dystrybucją środków ochrony roślin, nawozów i akcesoriów ogrodniczych.

Na terenie powiatu grójeckiego nie ma żadnego zakładu ZDR.

Zagrożeniem dla środowiska mogą być awarie w mniejszych zakładach przemysłowych produkujących z materiałów niebezpiecznych lub też na stacjach paliw rozprowadzających materiały pędne dla potrzeb motoryzacji takie jak etyliny, oleje napędowe i gazy płynne.

IV. ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

Zadania wyznaczone przez Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 wyznaczają kluczowe działania o charakterze horyzontalnym:

- Edukacja w zakresie zmian klimatu i ograniczenia ich skutków,
- Monitoring zmian gospodarki i społeczeństwa,
- Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji,
- Rozwój usług zdrowotnych ze szczególnym uwzględnieniem wrażliwości mieszkańców na występowanie fal upałów,
- Ograniczenie skutków zagrożeń w rolnictwie, lasach i ekosystemach wynikających z pojawiania się inwazyjnych gatunków i chorób, a także uwzględnienie przystosowania gatunkowego lasów do oczekiwanego wzrostu temperatury w procesie zalesień,
- Promocja właściwego gospodarowania na obszarach rolnych, wsparcie technologiczne gospodarstw oraz doradztwo technologiczne uwzględniające aspekty dostosowania budownictwa i produkcji rolnej do zmieniających się warunków klimatycznych,
- Uwzględnienie trendów klimatycznych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej.

W gminie Nowe Miasto nad Pilicą adaptacja do zmian klimatu realizowana jest głównie poprzez działania przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 31. Działania nawiązujące do strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Działania	Jednostki odpowiedzialne
Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu	Gmina
Stworzenie lokalnych systemów monitorowania i wczesnego ostrzegania o możliwych skutkach zmian klimatycznych dla produkcji roślinnej i zwierzęcej	WIOŚ, MRiRW, Gmina

V. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Zagrożenia dla środowiska naturalnego mogą stanowić awarie lub katastrofy. Potencjalne zagrożenie na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą stwarzają:

- zagrożenia pożarowe
- przemysł, np. awarie
- transport drogowy materiałów niebezpiecznych (drogi wojewódzkie, powiatowe oraz pozostałe drogi lokalne)
- magazynowanie i stosowanie w instalacjach technologicznych substancji niebezpiecznych
- magazynowanie i dystrybucja produktów ropopochodnych
- niewłaściwe postępowanie z odpadami zawierającymi substancje niebezpieczne
- zagrożenia naturalne: powódzie, susze.

5.1. Zagrożenia pożarowe

Obszary najbardziej zagrożone na wystąpienie pożaru w gminie Nowe Miasto nad Pilicą to tereny leśne oraz tereny centrum miasta.

Tereny leśne w gminie narażone są na zaproszenie ognia, mogące się szybko rozprzestrzeniać.

Typowe zagrożenie pożarowe miejskie występuje w centrum miasta Nowe Miasto nad Pilicą. Duże zagrożenie stwarzają zakłady przemysłowe oraz sieć dróg. Ponadto niebezpieczeństwo występuje w blokach mieszkalnych (głównie w budynkach wysokich) oraz obiektach użyteczności publicznej. Związane jest to głównie z utrudnieniami w dojazdach do tych obiektów oraz braku odpowiedniego sprzętu do działań na wysokości.

5.2. Zagrożenia naturalne

Duży wpływ na stan środowiska i możliwości jego ochrony, oprócz czynników antropogenicznych, mają także zagrożenia naturalne. Ich skalą, a także ryzyko i skutki ich wystąpienia uzależnione są w dużej mierze od naturalnych uwarunkowań regionu wynikających głównie z ukształtowania terenu i budowy geologicznej oraz warunków występowania wód podziemnych i wód powierzchniowych, a także szaty roślinnej. Warunki naturalne mogą być sztucznie przekształcane pod kątem zapewnienia ochrony przed takimi zagrożeniami.

5.3. Zagrożenie powodzią

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą zagrożenie powodziowe związane jest głównie z doliną rzeki Pilicy. Amplituda wahań poziomu wód Pilicy dowodzi występowania stanów wysokich przede wszystkim w okresie od lutego do marca, a niżówek od lipca do października. Amplituda ta zmieniała się dość wyraźnie w poszczególnych partiach odcinka ujściowego - 107 cm w Nowym Mieście nad Pilicą, ok. 230 cm w Białobrzegach. Amplituda ta, w dolnym biegu rzeki zmniejszyła się, a zarazem też ograniczone zostało zagrożenie powodziowe po oddaniu do użytku w połowie lat siedemdziesiątych XX wieku Zalewu

5.4. Susze

Występowanie suszy nie jest regularne, o jej wystąpieniu decydują ogółem warunki meteorologiczne i glebowe. Wystąpienie suszy zależy od czynników, które decydują o regularności cyklu hydrologicznego, tzn. o wielkości i częstotliwości opadów atmosferycznych, reżimu odpływu, zdolności retencyjnych podłoża. Znaczenie ma również stan infrastruktury melioracyjnej. Niestety na gruntach ornych i przeznaczonych pod uprawę – czyli tam gdzie skutki suszy są najdotkliwsze – nie ma wystarczającej ilości rowów i urządzeń melioracyjnych.

5.5. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska w poszczególnych obszarach interwencji

W gminie Nowe Miasto nad Pilicą nadzwyczajne zagrożenia środowiska skupiają się w dwóch obszarach interwencji: zagrożenia hałasem i gospodarowanie wodami. Konkretnie zagrożenia zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 32. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska w poszczególnych obszarach interwencji na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą

Obszar interwencji	Nadzwyczajne zagrożenia środowiska
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Brak zagrożeń
Zagrożenia hałasem	Duże natężenie ruchu pojazdów, szczególnie przy drogach wojewódzkich Nr 728 i Nr 707
Pola elektromagnetyczne	Brak zagrożeń
Gospodarowanie wodami	Zagrożenie powodziowe terenów zlokalizowanych przy rzece Pilicy
Gospodarka wodno-ściekowa	Brak zagrożeń
Zasoby geologiczne	Brak zagrożeń
Gleby	Brak zagrożeń
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Brak zagrożeń
Zasoby przyrodnicze	Brak zagrożeń
Zagrożenia poważnymi awariami	Brak zagrożeń

VI. DZIAŁANIA EDUKACYJNE

W gminie Nowe Miasto nad Pilicą działania edukacyjne skupiają się w poszczególnych obszarach interwencji:

Tabela 33. Działania edukacyjne w poszczególnych obszarach interwencji na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą

Obszar interwencji	Działania edukacyjne
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Organizowanie konkursów ekologicznych w szkołach, rajdów ekologicznych
Zagrożenia hałasem	Brak działań
Pola elektromagnetyczne	Brak działań
Gospodarowanie wodami	Brak działań
Gospodarka wodno-ściekowa	Brak działań
Zasoby geologiczne	Brak działań
Gleby	Brak działań
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Prowadzenie zajęć z ekologii w szkołach, na których mawiane są głównie zalety selektywnej zbiórki i segregacji odpadów oraz aspekty ekologiczne i ekonomiczne wtórnego wykorzystanie odpadów Organizowanie akcji sprzątania świata, która organizowana jest w Polsce od wielu lat i cieszy się dość dużym zainteresowaniem wśród dzieci i młodzieży,
Zasoby przyrodnicze	Organizowanie konkursów ekologicznych w szkołach, rajdów ekologicznych
Zagrożenia poważnymi awariami	Brak działań

VII. MONITORING ŚRODOWISKA

Osiągnięcie celów, wyznaczonych w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025” wymaga prowadzenia bieżącego monitoringu przebiegu jego realizacji. Stały monitoring umożliwi ocenę skuteczności podejmowanych działań oraz wprowadzanie – w razie wystąpienia takiej konieczności – odpowiednich korekt.

Tabela 34. Harmonogram działań monitorujących "Program..."

Działanie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Monitoring stanu środowiska									
Raporty z realizacji programu									
Aktualizacja programu									

Dla oceny realizacji "Programu..." konieczne jest ustalenie systemu wskaźników, określających skuteczność poszczególnych działań. Wskaźniki te można podzielić na grupy:

- wskaźniki ekologiczne – pozwolą określić efekt ekologiczny podejmowanych działań (jakość wód powierzchniowych i podziemnych, wskaźniki zanieczyszczenia powietrza, długość sieci infrastruktury, wskaźniki lesistości, stopień odzysku surowców wtórnych itp.)
- wskaźniki ekonomiczne – koszt jednostkowy osiągnięcia określonego efektu ekologicznego
- wskaźniki społeczne – zaangażowanie mieszkańców w działania związane z ochroną środowiska, udział w realizacji sieci infrastruktury technicznej, skuteczność selektywnej zbiórki odpadów itp.

Ocena skuteczności wdrażania programu będzie prowadzona m.in. przez porównanie wskaźników charakteryzujących stan środowiska oraz stan infrastruktury technicznej, wpływającej na stan środowiska:

- jakość wód powierzchniowych
- jakość wód podziemnych
- stężenie zanieczyszczeń powietrza gazowych i pyłowych
- wskaźnik lesistości
- powierzchnia terenów objętych ochroną prawną
- udział komunalnych ścieków nieoczyszczonych w ściekach ogółem
- długość sieci kanalizacyjnej
- stosunek długości sieci wodociągowej do sieci kanalizacyjnej
- ilość odpadów komunalnych wytworzonych przez 1 mieszkańca
- udział odpadów posegregowanych w ogólnej ilości odpadów
- nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska,

oraz wskaźniki społeczne:

- udział społeczeństwa w realizacji działań z zakresu ochrony środowiska
- uspołecznienie procesów decyzyjnych
- lokalne inicjatywy proekologiczne
- ilość działań prawnych związanych z redukcją zanieczyszczenia środowiska.

Informacje niezbędne do analizy stanu środowiska i monitoringu realizacji "Programu..." powinny być na bieżąco gromadzone i przetwarzane przez odpowiednie wydziały Urzędu Miasta i Gminy w Nowym Mieście nad Pilicą.

Wdrażanie Programu będzie podlegało regularnej ocenie poprzez sporządzenie Raportu z realizacji Programu co 2 lata w ramach którego nastąpi:

- określenie stopnia wykonania przedsięwzięć/działań,
- określenie stopnia realizacji przyjętych celów,
- ocena rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- analiza przyczyn tych rozbieżności.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono listę wskaźników do wykorzystania w Raportach.

Tabela 35. Wskaźniki monitorowania programu

Wskaźnik	Jednostka	Wartość
Ilość instalacji solarnych na budynkach prywatnych/budynkach użyteczności publicznej	szt.	
Ilość ogniw fotowoltaicznych na budynkach prywatnych/ budynkach użyteczności publicznej	szt.	
Ilość poddanych termomodernizacji budynków użyteczności publicznej	szt.	
Długość nowo zbudowanych dróg gminnych	km	
Długość przebudowanych dróg gminnych	km	
Wykonanie modernizacji oświetlenia ulicznego	tak/nie	
Ilość zbiorników retencyjnych	szt.	
Przepustowość oczyszczalni	m ³ /d	
Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest	Mg	
Ilość zebranych selektywnie odpadów	Mg	
Długość szlaków turystyki pieszej, rowerowej i konnej oraz ścieżek dydaktycznych	km	

XIII. ANALIZA ZGODNOŚCI PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE KRAJOWYM, WOJEWÓDZKIM I POWIATOWYM

8.1. Analiza zgodności programu z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym

Tabela 36. Zadania zaplanowane w POŚ powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w krajowych dokumentach strategicznych

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020r.	
<p>Cel główny Strategii realizowany będzie poprzez cele szczegółowe i kierunki interwencji:</p> <p>Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody 1.3. Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna 1.4. Uporządkowanie zarządzania przestrzenią <p>Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii 2.2. Poprawa efektywności energetycznej 2.3. Zapewnienie bezpieczeństwa dostaw importowanych surowców energetycznych 2.4. Modernizacja sektora elektroenergetyki zawodowej, w tym przygotowanie do wprowadzania energetyki jądrowej 2.5. Rozwój konkurencji na rynkach paliw i energii oraz umacnianie pozycji odbiorcy 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych odnawialnych źródeł energii 2.7. Rozwój energetyki na obszarach podmiejskich i wiejskich 2.8. Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne <p>Cel 3. Poprawa stanu środowiska</p> <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki 3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki 3.4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sieć wodociągowa ul. Morełowa, Orzechowa, Owocowa • Sieć wodociągowa Borowina (Osiczyna) • Odcinek sieci wodociągowej Żdźary • Przebudowa stacji uzdatniania wody przy ul. Rawskiej w Nowym Mieście nad Pilicą • Termomodernizacja Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury
Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku	
<p>Kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa efektywności energetycznej • wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii 	<ul style="list-style-type: none"> • Termomodernizacja Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

<ul style="list-style-type: none"> • wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła • rozwój wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, • ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko 	
Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	
<p>Celem głównym jest poprawa jakości życia mieszkańców Polski, szczególnie ochrony ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Termomodernizacja Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury
Plan Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły	
<p>Dla naturalnych części wód celem jest osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego i dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. Ponadto, w obydwu przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu/potencjału konieczne będzie dodatkowo utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.</p> <p>Dla wód podziemnych określono następujące główne cele środowiskowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapobieganie doływowi lub ograniczenie doływu zanieczyszczeń do wód podziemnych • Zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych • Zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych • Wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego na skutek działalności człowieka • Dla spełnienia wymogu nie pogarszania stanu części wód, dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sieć wodociągowa ul. Morelowa, Orzechowa, Owocowa • Sieć wodociągowa Borowina (Osiczyna) • Odcinek sieci wodociągowej Żdźary • Przebudowa stacji uzdatniania wody przy ul. Rawskiej w Nowym Mieście nad Pilicą • Kanalizacja sanitarna ul. 1 Maja, 1 Stycznia, Świerkowa, Warszawska, Północna, Szkolna, Wspólna w Nowym Mieście nad Pilicą • Kanalizacja sanitarna ul. Morelowa, Rawska • Kanalizacja sanitarna ul. Góra, Leśna, Kwiatowa • Kanalizacja sanitarna ul. Bielińskiego, Piliczna, Browarna • Przebudowa kanalizacji deszczowej przy ul. Tomaszowskiej • Kanalizacja deszczowa w ul. Morelowej, Malinowej, Orzechowej
Program wodno-środowiskowy kraju	
<p>Cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niepogarszanie stanu części wód • Osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych, • Spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawie w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, do ochrony siedlisk lub 	<p>Jak wyżej</p>

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

<p>gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie</p> <ul style="list-style-type: none"> Zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji 	
Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	
Celem Programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami	Jak wyżej
Master Plan dla wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG	
Master Plan dla wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG przygotowany na podstawie ustaleń z Komisją Europejską, który przedstawia sposób osiągnięcia celu wskazanego w dyrektywie Rady 91/271/EWG uwzględniając zmiany w prawodawstwie polskim oraz nową perspektywę finansową na lata 2016 – 2020. Master Plan zakłada inwestycje planowane po roku 2015 zgodnie, z którymi przyrost liczby rzeczywistych mieszkańców, którzy skorzystają z usług kanalizacyjnych w wyniku wybudowania sieci powinien wynosić: 72 367 osób, a długość sieci kanalizacyjnej planowanej do budowy ogółem to: 734,8 km.	Jak wyżej
MasterPlan dla obszaru dorzecza Wisły	
<p>Nadrzędne cele strategiczne polityki wodnej Unii Europejskiej, które uwzględniono w dokumencie, skupiają się przede wszystkim na:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osiągnięciu i utrzymaniu dobrego stanu oraz potencjału wód, a także związanych z nimi ekosystemów, Zapewnieniu dostępu do zasobów wodnych dla zaspokojenia potrzeb ludności, środowiska naturalnego oraz społecznie i ekonomicznie uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki Ograniczeniu negatywnych skutków powodzi i suszy oraz minimalizowaniu ryzyka wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych Wdrożeniu systemu zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi i gospodarowania wodami 	Jak wyżej
Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły	
<p>Cele główne zarządzania ryzykiem powodziowym, to:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego, Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego, Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym 	<ul style="list-style-type: none"> Zagospodarowanie terenu przy rzece Pilicy przy ul. Pilicznej w Nowym Mieście nad Pilicą Zagospodarowanie terenu nad rzeką Pilicą w Domaniewicach
Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022	
<p>W gospodarce odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji, przyjęto następujące cele:</p> <ol style="list-style-type: none"> zmniejszenie ilości powstających odpadów zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji; doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami. zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie) zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w 	<ul style="list-style-type: none"> Rekultywacja kwatery nr III składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Nowe Łęgonice Kontynuacja systemu zbiórki odpadów zmieszanych i segregowanych na terenie gminy

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

<p>stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r., 6) zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych; 7) zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia; 8) zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych; 9) utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi; 10) monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12); 11) zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m. i o cieple spalania powyżej 6 MJ/kg suchej masy, od 1 stycznia 2016 r.</p>	
Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032	
<p>W dokumencie zostały wyznaczone następujące cele dotyczące azbestu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest • Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju • Likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontynuacja programu usuwania azbestu
Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej	
<p>Celem głównym jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju. Celami szczegółowymi są:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niskoemisyjne wytwarzanie energii, • Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami, • Rozwój zrównoważonej produkcji – obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo • Transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności 	<ul style="list-style-type: none"> • Termomodernizacja Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury
Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej	
<p>Podstawowe cele zdefiniowane w NSEE to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnienie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia, uwzględniając również pracę i wypoczynek człowieka, czyli objęcie permanentną edukacją ekologiczną wszystkich mieszkańców Polski, • Wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej na wszystkich stopniach edukacji formalnej i nieformalnej • Tworzenie wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów edukacji ekologicznej, stanowiących rozwinięcie Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej, a ujmujących propozycje wnoszone przez poszczególne podmioty, realizujące projekty edukacyjne dla lokalnej społeczności, • Promowanie dobrych doświadczeń z zakresu metodyki edukacji ekologicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Cele te będą realizowane przez działania opisane w punkcie Edukacja ekologiczna
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności	
<p>Wśród celów Strategia wymienia, m.in. zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochronę i poprawę stanu środowiska, wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju</p>	<p>Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów</p>

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego i wzrost społecznego kapitału rozwoju. Wśród wskaźników Strategia wymienia m.in. energochłonność gospodarki, udział energii ze źródeł odnawialnych w finalnym zużyciu energii, emisję CO ₂ , wskaźnik czystości wód, wskaźnik odpadów nierecyklingowanych.	interwencji
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020	
<p>Strategia ta wyznacza m.in. następujące priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich, • Rozwój infrastruktury transportowej gwarantującej dostępność transportową obszarów wiejskich • Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich, • Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich, • Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego • Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom • Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich, • Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich 	Priorytety te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji

8.2. Analiza zgodności programu z dokumentami strategicznymi na poziomie wojewódzkim

Tabela 37. Zadania zaplanowane w POŚ powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w wojewódzkich dokumentach strategicznych

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
Strategia rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku Innowacyjne Mazowsze	
<p>Cel priorytetowy: Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym.</p> <p>Cele strategiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii, ➤ Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego, ➤ Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki. <p>Ramowe cele strategiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zapewnienie gospodarce zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami ➤ Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju 	Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

gospodarczego regionu i poprawy jakości życia	
Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020	
<p>Osie priorytetowe wyznaczone w ramach RPOWM:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce, 2. Wzrost e-potencjału Mazowsza, 3. Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości, 4. Przejście na gospodarkę niskoemisyjną, 5. Gospodarka przyjazna środowisku, 6. Jakość życia, 7. Rozwój regionalnego systemu transportowego, 8. Rozwój rynku pracy, 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem, 10. Edukacja dla rozwoju regionu, 11. Pomoc techniczna. 	<p>Niektóre zadania przewidziane w Programie będą finansowane z RPOWM.</p> <p>Zaplanowane zadania zgodne z celami w poszczególnych osiach priorytetowych.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Termomodernizacja Miejsko-Gminnego Ośrodka kultury • Boisko wraz z zagospodarowaniem terenu nad rzeką Pilicą w Domaniewicach • Zagospodarowanie terenu boiska przy ul. Tomaszowskiej • Przebudowa stadionu miejskiego • Boisko wielofunkcyjne przy LO w Nowym Mieście nad Pilicą • Miasteczko drogowe • Zagospodarowanie terenu przy rzece Pilicy przy ul. Pilicznej w Nowym Mieście nad Pilicą
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego	
<p>Zadaniem polityki rozwoju, w tym polityki przestrzennej województwa mazowieckiego jest dążenie do zmniejszania rozpiętości wewnątrz regionalnych, przy jednoczesnym podnoszeniu wzrostu konkurencyjności regionu, tworzenie ładu przestrzennego, równoważąc kryteria efektywności i równości.</p>	<p>Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych obszarów interwencji.</p>
Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla województwa mazowieckiego na lata 2016-2021 z uwzględnieniem lat 2022-2027	
<ol style="list-style-type: none"> 1. zmniejszenie ilości powstających odpadów (ograniczenie marnotrawienia żywności, wprowadzenie selektywnego zbierania bioodpadów z zakładów zbiorowego żywienia), 2. zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat należytego gospodarowania odpadami komunalnymi, 3. planowanie systemów zagospodarowania odpadów zgodnych z hierarchią sposobów postępowania z odpadami (w szczególności w kontekście antycypowanej nadwyżki mocy istniejących i planowanych do budowy instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych) 4. mając na uwadze założenia Komisji Europejskiej, ograniczenie masy odpadów komunalnych poddawanych termicznemu przekształcaniu, do 30%, 5. zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie), 6. zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r., 7. zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych, 8. opracowanie wskazań legislacyjnych odnośnie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w związku z uzgadnianiem nowych wymagań BAT dla przetwarzania 	<ul style="list-style-type: none"> • Rekultywacja kwatery nr III składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Nowe Łęgonice • Kontynuacja systemu zbiórki odpadów zmieszanych i segregowanych na terenie gminy

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

odpadów (emisje z instalacji, m.in. odory), 9. ograniczenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych.	
Program ochrony środowiska dla Województwa Mazowieckiego do 2022r.	
<p>Cele w zakresie ochrony środowiska do 2022 roku:</p> <p><i>Ochrona klimatu i jakości powietrza:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawia jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu 2. Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu <p><i>Zagrożenia hałasem</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona przed hałasem <p><i>Pola elektromagnetyczne</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym <p><i>Gospodarowanie wodami</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych 2. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą <p><i>Gospodarka wodno-ściekowa</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej <p><i>Zasoby geologiczne</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi <p><i>Gleby</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu <p><i>Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa mazowieckiego <p><i>Zasoby przyrodnicze</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej 2. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej 3. Zwiększanie lesistości <p><i>Zagrożenia poważnymi awariami</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków 	<p>Wszystkie zadania zaplanowane w ramach programu wpisują się w cele strategiczne omawianego dokumentu</p>

8.3. Analiza zgodności programu z dokumentami strategicznymi na poziomie powiatowym

Tabela 38. Zadania zaplanowane w POŚ powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w powiatowych dokumentach strategicznych

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Programie powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
Strategia rozwoju lokalnego powiatu grójckiego na lata 2004-2020	
<p>Misja powiatu grójckiego: Powiat grójcki- miejsce, w którym chce się pozostać Misją wewnętrzną powiatu grójckiego jest tworzenie nowych szans wszechstronnego indywidualnego rozwoju dla poszczególnych mieszkańców, a w szczególności — dla młodzieży. Będzie to realizowane przede wszystkim poprzez: - wspieranie powstawania miejsc pracy wysokiej jakości,</p>	<p>Wszystkie zadania zaplanowane w ramach programu wpisują się w cele strategiczne omawianego dokumentu</p>

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

<ul style="list-style-type: none"> - pobudzanie aktywności i postawy przedsiębiorczej, - lepszą ofertę usług społecznych w powiecie, adresowanych szczególnie do młodzieży 	
Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Grójeckiego do roku 2022	
<p><i>Ochrona klimatu i jakości powietrza</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu 2. Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu <p><i>Zagrożenia hałasem</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa klimatu akustycznego w powiecie grójeckim <p><i>Pola elektromagnetyczne</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym <p><i>Gospodarowanie wodami</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych 2. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą <p><i>Gospodarka wodno-ściekowa</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej <p><i>Zasoby geologiczne</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi <p><i>Gleby</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu <p><i>Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa mazowieckiego <p><i>Zasoby przyrodnicze</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej 2. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej 3. Zwiększanie lesistości <p><i>Zagrożenia poważnymi awariami</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków 	<p>Wszystkie zadania zaplanowane w ramach programu wpisują się w cele strategiczne omawianego dokumentu</p>

IX. ANALIZA SWOT

Podsumowanie diagnozy stanowi niżej przeprowadzona analiza SWOT, która przeprowadzona została w podziale na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- **S** (*Strengths*) – mocne strony: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu,
- **W** (*Weaknesses*) – słabe strony: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obiektu,
- **O** (*Opportunities*) – szanse: wszystko to co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany,
- **T** (*Threats*) – zagrożenia: wszystko to co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Tabela 39. Analiza SWOT w poszczególnych obszarach interwencji

OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)
➤ Niski stopień uprzemysłowienia gminy przekłada się na dobrą jakość powietrza
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
➤ Klasyfikacja powietrza strefy mazowieckiej pod względem ochrony zdrowia: klasa C dla PM10 i benzo(a)pirenu oraz przekroczony poziom docelowy i cel długoterminowy dla O ₃
➤ Klasyfikacja powietrza strefy mazowieckiej pod względem ochrony roślin dla ozonu powyżej poziomu celu długoterminowego
Szanse (czynniki zewnętrzne)
➤ Możliwość pozyskania środków unijnych (czynniki zewnętrzne) na inwestycje związane z tym obszarem interwencji
➤ Opracowany Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Nowe Miasto nad Pilicą
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
➤ Napływ zanieczyszczeń z sąsiednich gmin
OBSZAR INTERWENCJI: ZAGROŻENIA HAŁASEM
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)
➤ Duża część dróg została zmodernizowana
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
➤ Przebiegające przez centrum miasta i krzyżujące się w obrębie zwartej zabudowy drogi wojewódzkie
Szanse (czynniki zewnętrzne)
➤ Możliwość pozyskania środków unijnych na inwestycje związane z tym obszarem interwencji
➤ Rozwój transportu publicznego
➤ Rozwój ścieżek rowerowych
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
➤ Zwiększająca się liczba pojazdów
➤ Pogorszenie jakości dróg wskutek ich eksploatacji przez zwiększającą się ilość pojazdów
➤ Nieuzyskanie środków finansowych na budowę i przebudowę dróg oraz ich remont
OBSZAR INTERWENCJI: POLA ELEKTROMAGNETYCZNE
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)
➤ Brak przekroczeń norm pola elektromagnetycznego na obszarze gminy
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
➤ Brak edukacji ekologicznej nt. rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych
➤ Rozwój sieci elektromagnetycznych i zwiększona ilość urządzeń elektromagnetycznych
Szanse (czynniki zewnętrzne)
➤ Stopniowe zastępowanie systemów GSM/UMTS nowymi rodzajami nadajników LTE (Long Term Evolution), które emitują jeszcze mniej promieniowania elektromagnetycznego

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
➤ Zwiększenie ilości stacji bazowych telefonii komórkowych
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODAROWANIE WODAMI
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)
➤ Dobry stan chemiczny wód podziemnych
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
➤ Zanieczyszczone wody powierzchniowe na terenie gminy
Szanse (czynniki zewnętrzne)
➤ Wdrożenie ekologicznych metod oczyszczania wód powierzchniowych
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
➤ Zagrożenie powodziowe - rzeka Pilica
➤ Zagrożenie podtopieniami
➤ Infiltracja zanieczyszczeń z rolnictwa
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)
➤ Zwodociągowanie gminy na poziomie 91,4%
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
➤ Dysproporcja między długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej
Szanse (czynniki zewnętrzne)
➤ Rozwój przydomowych oczyszczalni ścieków, gdzie budowa kanalizacji jest technicznie i ekonomicznie nieuzasadniona
➤ Możliwość pozyskania środków unijnych na inwestycje związane z tym obszarem inwestycji
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
➤ Zrzut zanieczyszczonej wody w gminach ościennych
OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY GEOLOGICZNE
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)
➤ Występowanie złóż surowców mineralnych
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
➤ Brak złóż kruszyw grubych o wartości przemysłowej
Szanse (czynniki zewnętrzne)
➤ Wzrost budownictwa drogowego i mieszkaniowego
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
➤ Wzmożona antropopresja powierzchni ziemi
OBSZAR INTERWENCJI: GLEBY
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)
➤ Rekultywacja terenów i użytków rolnych zdegradowanych i zdewastowanych
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
➤ Gleby o niskiej wartości produkcyjnej
➤ Wysokie zakwaszenie gleb
Szanse (czynniki zewnętrzne)
➤ Kompleksowa wiedza na temat potrzeb glebowych oparta na aktualnych badaniach gleb
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
➤ Możliwość skażenia gleb
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)
➤ Zorganizowany system odbioru odpadów
➤ Wzrost ilości odpadów zebranych selektywnie
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
➤ Niska świadomość ekologiczna mieszkańców
Szanse (czynniki zewnętrzne)
➤ Kupowanie produktów bez zbędnych opakowań jako działanie proekologiczne
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
➤ Przywóz odpadów komunalnych lub niebezpiecznych z województw ościennych
OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY PRZYRODNICZE

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

Mocne strony (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Obszary Natura 2000 ➤ Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców ➤ Mała powierzchnia zalesiona gminy ➤ Niski poziom wykorzystania OZE
Szanse (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Napływ turystów ➤ Propagowanie rolnictwa i przetwórstwa ekologicznego ➤ Popyt na OZE
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zagrożenia naturalne: pożary, powódzie, gradobicia, huragany ➤ Niewystarczające środki finansowe przeznaczone na ochronę środowiska ➤ Wysoki koszt inwestycji w OZE
OBSZAR INTERWENCJI: ZAGROŻENIE POWAŻNYMI AWARIAMI
Mocne strony (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brak zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii
Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brak
Szanse (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Stosowane nowoczesne zabezpieczenia w zakładach
Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Możliwość wystąpienia awarii w gminach ościennych

X. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI ORAZ ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

Propozycje celów, kierunków interwencji oraz zadań wynikają m.in. ze zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji (analiza SWOT). Planowane zadania przyczyniają się do osiągnięcia celów zapisanych w dokumentach strategicznych i programowych poziomu krajowego, wojewódzkiego i powiatowego.

"Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025" jest dokumentem, który przedstawia priorytety i cele działań kompatybilne z programami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu. Ponadto, założenia niniejszego "Programu..." wynikają z obecnego stanu środowiska gminy, jej aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz planów rozwojowych.

Wyboru priorytetów dla "Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025" dokonano w oparciu o diagnozę stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie gminy, uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, a także innych wymagań w zakresie jakości środowiska.

Priorytety:

**POPRAWA STANU ŚRODOWISKA W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH INTERWENCJI GMINY
NOWE MIASTO NAD PILICĄ
PRZYJAZNY ŚRODOWISKU NATURALNEMU ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY**

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

Tabela 40. Cele, kierunki interwencji oraz zadania

Obszar interwencji	Cel długoterminowy do 2024 roku	Wskaźnik Nazwa (+źródło danych)	Wskaźnik Wartość bazowa	Wskaźnik Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadania przewidziane do realizacji w latach 2017-2024	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza	Liczba budynków poddanych termomodernizacji (Gmina)	0	1	Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza	Termomodernizacja Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Nowym Mieście nad Pilicą	Gmina	Brak środków finansowych
Zagrożenie hałasem	Ograniczenie hałasu związanego z transportem	Długość przebudowanych dróg (Gmina)			Zmniejszenie hałasu	Przebudowa drogi Waliska-Borowina	Gmina/ Zarządcy dróg	Brak środków finansowych
						Przebudowa drogi Bełek-Świdrygały		
						Przebudowa drogi Gostomia-Bełek		
						Przebudowa drogi Gostomia-Wólka Gostomska		
						Przebudowa drogi Wierzchy		
						Przebudowa drogi Bieliny – do drogi 728		
						Przebudowa ul. Leśnej		
						Przebudowa ul. Targowej		
						Przebudowa ul. Południowej		
						Przebudowa ul. Browarnej – ul. Bielińskiego		
						Przebudowa ul. 1 Stycznia		
						Przebudowa ul. Rawskiej		
						Przebudowa pl. Kościuszki		

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

Obszar interwencji	Cel długoterminowy do 2024 roku	Wskaźnik Nazwa (+źródło danych)	Wskaźnik Wartość bazowa	Wskaźnik Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadania przewidziane do realizacji w latach 2017-2024	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
						Przebudowa odcinka ul. Spacerowej		
						Budowa zjazdu z drogi wojewódzkiej nr 728 i budowa pomostu		
Gospodarka wodno-ściekowa	Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	Liczba mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej	7 262		Ochrona wód, utrzymanie dobrego stanu jakości wód	Budowa sieci wodociągowej ul. Morelowa, Orzechowa, Owocowa	Gmina	Brak środków finansowych
						Budowa Sieci wodociągowej Borowina (Osiczyna)		
						Budowa odcinka sieci wodociągowej Żdźary		
						Przebudowa stacji uzdatniania wody przy ul. Rawskiej w Nowym Mieście nad Pilicą		
		Liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej	2 732			Budowa kanalizacji sanitarnej ul. 1 Maja, 1 Stycznia, Świerkowa, Warszawska, Północna, Szkolna, Wspólna w Nowym Mieście nad Pilicą		
						Budowa kanalizacji sanitarnej ul. Morelowa, Rawska		
						Budowa kanalizacji sanitarnej ul. Góra, Leśna, Kwiatowa		
						Kanalizacja sanitarna ul. Bielińskiego, Piliczna,		

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

Obszar interwencji	Cel długoterminowy do 2024 roku	Wskaźnik Nazwa (+źródło danych)	Wskaźnik Wartość bazowa	Wskaźnik Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadania przewidziane do realizacji w latach 2017-2024	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
						Browarna Budowa kanalizacji sanitarnej deszczowej przy ul. Tomaszowskiej Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Morelowej, Malinowej, Orzechowej		
Gleby	Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych	Ilość zrekultywowanych składowisk odpadów	0	1 kwatery	Rekultywacja nieczynnej kwatery składowiska odpadów	Rekultywacja kwatery nr III składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Nowe Łęgonice	Gmina	Brak środków finansowych
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy	Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest			Zmniejszenie ilości wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Bliżyn	Kontynuacja programu usuwania azbestu	Gmina	Brak środków finansowych
Zasoby przyrodnicze	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy	Ilość nowo powstałych ogólnodostępnych obiektów sportowych i rekreacyjnych				Budowa boiska wraz z zagospodarowaniem terenu nad rzeką Pilicą w Domaniewicach Zagospodarowanie terenu przy rzece Pilicy przy ul. Pilicznej w Nowym Mieście Zagospodarowanie terenu boiska przy ul. Tomaszowskiej Przebudowa stadionu miejskiego	Gmina	Brak środków finansowych

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

Obszar interwencji	Cel długoterminowy do 2024 roku	Wskaźnik Nazwa (+źródło danych)	Wskaźnik Wartość bazowa	Wskaźnik Wartość docelowa	Kierunek interwencji	Zadania przewidziane do realizacji w latach 2017-2024	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
						Budowa boiska wielofunkcyjnego przy LO		
						Budowa miasteczka drogowego		

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

Tabela 41. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem planowanych do realizacji w latach 2018-2025

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Lata realizacji	Szacunkowe koszty zadania [zł]	Źródła środków
OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA				
Termomodernizacja Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Nowym Mieście nad Pilicą	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2020	b.d.	Środki własne Środki zewnętrzne
OBSZAR INTERWENCJI: ZAGROŻENIE HAŁASEM				
Przebudowa drogi Waliska-Borowina	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018	350 000,00	Środki własne Środki UE
Przebudowa drogi Bełek-Świdrygały	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2019	300 000,00	Środki własne Środki UE
Przebudowa drogi Gostomia-Bełek	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2020	450 000,00	Środki własne Środki UE
Przebudowa drogi Gostomia-Wólka Gostomska	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018	400 000,00	Środki własne Środki UE
Przebudowa drogi Wierzchy	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018	250 000,00	Środki własne Środki UE
Przebudowa drogi Bieliny – do drogi 728	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2019-2020	300 000,00	Środki własne Środki UE
Przebudowa ul. Leśnej	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2019-2020	400 000,00	Środki własne Środki UE
Przebudowa ul. Targowej	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2019-2020	300 000,00	Środki własne Środki UE
Przebudowa ul. Południowej	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2020	300 000,00	Środki własne Środki UE
Przebudowa ul. Browarnej – ul. Bielińskiego	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2019-2020	150 000,00	Środki własne Środki UE
Przebudowa ul. 1 Stycznia	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018	400 000,00	Środki własne Środki UE
Przebudowa ul. Rawskiej	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018	400 000,00	Środki własne Środki UE
Przebudowa pl. Kościuszki	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2020	200 000,00	Środki własne Środki UE
Przebudowa odcinka ul. Spacerowej	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018-2019	300 000,00	Środki własne Środki UE

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Lata realizacji	Szacunkowe koszty zadania [zł]	Źródła środków
Budowa zjazdu z drogi wojewódzkiej nr 728 i budowa pomostu	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018	400 000,00	Środki własne Środki UE
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA				
Budowa sieci wodociągowej ul. Morelowa, Orzechowa, Owocowa	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018	539 175,26	Środki własne Środki UE POiŚ
Budowa Sieci wodociągowej Borowina (Osiczyna)	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018	1 296 347,52	Środki własne Środki UE
Budowa odcinka sieci wodociągowej Żdzary	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018	75 300,82	Środki własne Środki UE
Przebudowa stacji uzdatniania wody przy ul. Rawskiej w Nowym Mieście nad Pilicą	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018	1 880 968,18	Środki własne Środki UE
Budowa kanalizacji sanitarnej ul. 1 Maja, 1 Stycznia, Świerkowa, Warszawska, Północna, Szkolna, Wspólna w Nowym Mieście nad Pilicą	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018	2 584 483,51	Środki własne Środki UE
Budowa kanalizacji sanitarnej ul. Morelowa, Rawska	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018-2019	300 954,19	Środki własne Środki UE POiŚ
Budowa kanalizacji sanitarnej ul. Góra, Leśna, Kwiatowa	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018-2019	591 179,04	Środki własne Środki UE POiŚ
Kanalizacja sanitarna ul. Bielińskiego, Piliczna, Browarna	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018-2019	2 974 294,14	Środki własne Środki UE
Budowa kanalizacji sanitarnej deszczowej przy ul. Tomaszowskiej	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018	1 253 982,27	Środki własne Środki UE
Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Morelowej, Malinowej, Orzechowej	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018	149 459,39	Środki własne Środki UE
OBSZAR INTERWENCJI: Gleby				
Rekultywacja kwatery nr III składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Nowe Łęgonice	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018	b.d.	Środki własne Środki zewnętrzne
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW				
Kontynuacja programu usuwania azbestu	Miasto i Gmina	2018-2025	koszty są zależne od zgłoszeń	Środki własne

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025

Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Lata realizacji	Szacunkowe koszty zadania [zł]	Źródła środków
	Nowe Miasto nad Pilicą		mieszkańców i ilości zebranego azbestu rocznie	Środki UE
OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY PRZYRODNICZE				
Budowa boiska wraz z zagospodarowaniem terenu nad rzeką Pilicą w Domaniewicach	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018	257 000,00	Środki własne Środki UE
Zagospodarowanie terenu przy rzece Pilicy przy ul. Pilicznej w Nowym Mieście	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018	1 200 000,00	Środki własne Środki UE
Zagospodarowanie terenu boiska przy ul. Tomaszowskiej	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018	b.d.	Środki własne Środki UE
Przebudowa stadionu miejskiego	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018	b.d.	Środki własne Środki UE
Budowa boiska wielofunkcyjnego przy LO	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018	399 000,00	Środki własne Środki UE
Budowa miasteczka drogowego	Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	2018	b.d.	Środki własne Środki UE

XI. ZARZĄDZANIE OCHRONĄ ŚRODOWISKA

11.1. Ogólne zasady zarządzania ochroną środowiska

Zarządzanie ochroną środowiska powinno opierać się na następujących zasadach, wynikających z polityki ekologicznej Polski i Unii Europejskiej: przezorności, integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi, równego dostępu do środowiska przyrodniczego, regionalizacji, uspołecznienia, „zanieczyszczający płaci”, prewencji, stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT), subsydiarności, skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej.

Zarządzenie środowiskiem opiera się na wykorzystaniu:

- instrumentów prawnych – ustaw i rozporządzeń, dających odpowiednie kompetencje organom administracji rządowej i samorządowej oraz organom administracji specjalnej
- instrumentów finansowych – opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska, administracyjnych kar pieniężnych, funduszy celowych
- instrumentów społecznych – współdziałania i partnerstwa, edukacji ekologicznej, komunikacji społecznej
- instrumentów strukturalnych – strategii i programów wdrożeniowych.

Zarządzanie ochroną środowiska na szczeblu gminy dotyczy zadań własnych oraz koordynacji zadań realizowanych przez jednostki organizacyjne, podmioty gospodarcze – uznanych za ważne dla stanu środowiska naturalnego. W realizacji programu uczestniczą:

- podmioty prowadzące działania organizacyjne i zarządzające programem,
- podmioty uczestniczące w realizacji poszczególnych zadań,
- jednostki kontrolujące realizację programu oraz efekty,
- mieszkańcy, jako końcowy beneficjent programu.

Organem odpowiedzialnym za realizację programu jest Burmistrz Miasta i Gminy, który jest zobowiązany do składania cyklicznych raportów Radzie Miejskiej. Realizacja programu wymaga współdziałania z organami administracji rządowej i samorządowej oraz administracji specjalnej, w kompetencjach której znajdują się sprawy kontroli stanu środowiska.

11.2. Propozycje rozwiązań służących zapobieganiu, ograniczaniu lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko w związku z realizacją projektu POŚ

DZIAŁANIA ŁAGODZĄCE

Są to środki zmierzające do zmniejszenia lub nawet eliminacji negatywnego oddziaływania na element środowiska społecznego lub przyrodniczego.

DZIAŁANIA KOMPENSUJĄCE

Są to działania najczęściej niezależne od przedsięwzięcia inwestycyjnego, których celem jest kompensacja znaczącego niekorzystnego oddziaływania na środowisko, jakie jest spowodowane realizacją tego przedsięwzięcia.

Zgodnie z art. 41 ustawy Prawo ochrony środowiska, projekt kompensacji przyrodniczej może być zawarty w prognozie oddziaływania na środowisko planów, programów i strategii.

Natomiast zgodnie z art. 75 ustawy Prawo ochrony środowiska kompensacja przyrodnicza może być realizowana tylko wówczas, gdy „ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa”.

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach "Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025", które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim na etapie budowy inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej: inwestycje wodociągowe i kanalizacyjne, inwestycje dotyczące rozbudowy dróg. Zadania te wykonywane są głównie przez gminę. Negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji pozwoli także ograniczyć te oddziaływania.

Do rozwiązań zapobiegających lub ograniczających ewentualne negatywne oddziaływania na środowisko należą:

- zminimalizowanie konieczności wycinki drzew związanych z nowymi inwestycjami – lokalizacja inwestycji powinna w jak najmniejszym stopniu odbywać się kosztem istniejącego drzewostanu
- zaplanowanie miejsc do nasadzeń drzew, niekolidujących z planami zagospodarowania przestrzennego
- zapobieganie powstawaniu oraz niewłaściwemu postępowaniu z powstałymi odpadami w trakcie prowadzenia prac inwestycyjnych oraz w fazie eksploatacji
- zapobieganie zwiększonej emisji hałasu w związku z prowadzeniem prac – korzystanie z nowoczesnych maszyn w dobrym stanie technicznym, ograniczenie działań do pory dziennej
- wprowadzania nasadzeń w obszarach o zwieszonym ruchu kołowym, w celu ochrony przed hałasem komunikacyjnym, związanym np. ze zwiększeniem presji turystycznej
- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych
- prowadzenie kontroli zakładów przemysłowych w zakresie emisji zanieczyszczeń powietrza, ścieków
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu zwierząt
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

W stosunku do konkretnych inwestycji realizowanych przez gminę należy przewidzieć odrębne działania zapobiegające naruszeniom zasobów środowiskowych. Urząd Miasta i Gminy prowadzi nadzór nad tymi działaniami. I tak:

- realizacja zadań rozbudowy infrastruktury sieciowej – wodociągowej i kanalizacyjnej- (opracowanie koncepcji budowy zgodnej z warunkami ukształtowania terenu i rzeczywistymi potrzebami długoterminowymi, odpowiednie zabezpieczenie terenu prac ziemnych, właściwe postępowanie ze sprzętem, powstałymi odpadami, przestrzeganie dziennej pory prowadzenia prac, odtworzenie szaty roślinnej naruszonej w czasie budowy)
- realizacja zadań modernizacji i rozbudowy dróg (dopasowanie technologii, zabezpieczenie spływu z nawierzchni jezdni, odpowiednie zabezpieczenie terenu prac

ziemnych, odpowiednie zabezpieczenie krzyżujących się instalacji, właściwe postępowanie ze sprzętem, powstałymi odpadami, przestrzeganie dziennej pory prowadzenia prac, odtworzenie szaty roślinnej naruszonej w czasie budowy, budowy przejść dla zwierząt)

- realizacja zadań termomodernizacji obiektów i wymiany źródeł ciepła (opracowanie technologii, dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu zwierząt, korzystanie z nowoczesnych technologii i urządzeń niskoemisyjnych). Elementem podstawowym przed przystąpieniem do prac termomodernizacyjnych jest ekspertyza ornitologa i chiropterologa stwierdzająca obecność ptaków i nietoperzy lub ich brak w danym obiekcie. W sytuacji stwierdzenia obecności ptaków czy nietoperzy, należy dostosować terminy i sposób wykonywania prac do okresów lęgu, rozrodu lub hibernacji ptaków i nietoperzy, zabezpieczając z wyprzedzeniem szczeliny przed zajęciem ich przez ptaki i nietoperze. Podczas prowadzenia prac inwestycyjnych w takich budynkach należy uzyskać (przed rozpoczęciem prac) zezwolenie, o którym mowa w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2014 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. 2016., poz. 2134 ze zmianami). Po zakończeniu prac należy umożliwić im dalsze gniazdowanie lub zapewnić siedliska zastępcze

W zależności od rodzaju realizowanej inwestycji może wystąpić konieczność uzgodnień z właściwymi organami ochrony środowiska.

XII. WDRAŻANIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY NOWE MIASTO NAD PILICĄ

12.1. Środki finansowe na realizację "Programu..."

Na wdrażanie programu ochrony środowiska mogą być przeznaczone:

- środki własne
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych
- kredyty i pożyczki o oprocentowaniu preferencyjnym udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin i powiatów
- obligacje
- dotacje z funduszy krajowych i zagranicznych.
- Podstawowymi źródłami środków zewnętrznych, z których mogą korzystać samorzady dla realizacji programów ochrony środowiska to:
 - Budżet Państwa
 - Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Narodowy, Wojewódzki)
 - Fundusze UE
 - Fundacje i fundusze wspierające ochronę środowiska.

ŚRODKI WŁASNE SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Do uzyskania niektórych dotacji konieczne jest zainwestowanie w przedsięwzięcie własnych środków na wymaganym poziomie.

NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W WARSZAWIE

Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

Narodowy Fundusz prowadzi samodzielną gospodarkę finansową, działając na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska i zgodnie z unijną zasadą „zanieczyszczający płaci”. Czerpie przychody głównie z opłat i kar za korzystanie ze środowiska, opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych, opłat sektora energetycznego, opłat wynikających z ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji gazów cieplarnianych.

Narodowy Fundusz zapewnia wykorzystanie funduszy zagranicznych, przeznaczonych na ochronę środowiska, m.in. z Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Programu LIFE+, Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Wpływy uzyskane przez Polskę w międzynarodowych transakcjach sprzedaży uprawnień do emisji dwutlenku węgla w ramach Protokołu z Kioto, zasilają System zielonych inwestycji (GIS - Green Investment Scheme), który wspiera inwestycje z zakresu ochrony klimatu i redukcji emisji gazów cieplarnianych.

Dofinansowanie przedsięwzięć odbywa się przez udzielanie:

- zwrotnych oprocentowanych pożyczek,
- bezzwrotnych dotacji, w tym:
 - dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych,
 - dokonywanie częściowych spłat kapitału kredytów bankowych,

- dopłaty do oprocentowania lub ceny wykupu obligacji,
- dopłaty do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Główną formą dofinansowania działań przez NFOŚiGW są oprocentowane pożyczki i dotacje. Planowanie i realizacja dofinansowania przedsięwzięć odbywa się, zgodnie z preferencjami, wg listy programów priorytetowych. Jako priorytetowe traktuje się w szczególności te przedsięwzięcia, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej.

Szczegółowe informacje można uzyskać pod adresem: nfosigw.gov.pl.

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W WARSZAWIE

Celem strategicznym działalności WFOŚiGW w Warszawie, zgodnie ze *Strategią działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku*, jest oprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku w województwie mazowieckim.

Rolą wojewódzkiego funduszu jest więc wspieranie finansowe przedsięwzięć proekologicznych. W każdym województwie WFOŚiGW przygotowują na wzór NFOŚiGW corocznie listy zdań priorytetowych, które mogą być finansowane z ich środków oraz zasady i kryteria, które będą obowiązywać przy wyborze zadań do realizacji.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dofinansowuje pożyczki z opcją częściowego umorzenia i dotacje na realizację zadań dotyczących:

- ✓ ochrony wód
- ✓ gospodarki wodnej
- ✓ ochrony powietrza
- ✓ ochrony powierzchni ziemi
- ✓ przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska
- ✓ edukacji ekologicznej
- ✓ ochrony przyrody
- ✓ monitoringu środowiska

Zgodnie z listą przedsięwzięć WFOŚiGW w Warszawie na 2017 rok, priorytetowo traktowane będą zadania wynikające z celów strategicznych rozwoju województwa mazowieckiego oraz projekty służące wypełnianiu zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego i współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.

Fundusz co roku ogłasza listę programów priorytetowych na rok kolejny, które pomagają zrealizować zadania zgodnie z przyjętą Strategią. Strategie NFOŚiGW, jak i WFOŚiGW w Warszawie, a także listy priorytetowe zamieszczone są na ich stronach internetowych (www.nfosigw.gov.pl i www.wfosigw.warszawa.pl).

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO NA LATA 2014-2020

Program jest jednym z 16 programów regionalnych, które są realizowane w ramach Strategii Rozwoju Kraju na lata 2014-2020 (SRK) oraz Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2014-2020. Program ma za zadanie poprawę konkurencyjności i spójności województwa. Jego

cele są realizowane w oparciu o współdziałanie z partnerami społecznymi i gospodarczymi, a środki UE mają za zadanie wspierać osiągnięcie założonych celów rozwojowych.

Realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego przyczyni się do zwiększenia konkurencyjności regionu i zwiększenia spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej województwa. Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 zakłada finansowanie przedsięwzięć w ramach 11 osi priorytetowych, z czego 3 odnoszą się do przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska:

- ✓ oś priorytetowa IV Przejście na gospodarkę niskoemisyjną;
- ✓ oś priorytetowa V Gospodarka przyjazna środowisku;
- ✓ oś priorytetowa VII Rozwój regionalnego systemu transportowego.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 jest programem dwufunduszowym współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

Szczegółowe informacje dotyczące wsparcia finansowego publikowane są na stronach funduszy europejskich.

PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 to krajowy program wspierający gospodarkę niskoemisyjną, ochronę środowiska, przeciwdziałanie i adaptację do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczne.

Wsparcie z POIiŚ 2014- 2020 przewidziane jest dla:

- Mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw,
- osób fizycznych,
- samorządów, organizacji i innych podmiotów (administracja publiczna, przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne, instytucje wspierające biznes, partnerstwa, służby publiczne inne niż administracja, instytucje ochrony zdrowia, duże przedsiębiorstwa, rolnicy, rybacy, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, instytucje nauki i edukacji).

Wsparcie można otrzymać w ramach siedmiu osi priorytetowych, do których przyporządkowano priorytety inwestycyjne. Poniżej scharakteryzowano poszczególne osie priorytetowe.

I. Zmniejszenie emisyjności gospodarki.

Oś priorytetowa I przeznaczona jest do finansowania wyłącznie z jednego funduszu (tj. Funduszu Spójności). W ramach poszczególnych priorytetów inwestycyjnych przewiduje się wsparcie na budowę i przebudowę instalacji OZE, przebudowę linii produkcyjnych na bardziej efektywne energetycznie, kompleksową modernizację energetyczną, zastosowanie energooszczędnych technologii, wprowadzanie systemów zarządzania energią, przebudowę systemów grzewczych (wraz z wymianą i przyłączeniem źródła ciepła), systemów wentylacji i klimatyzacji, zastosowanie automatyki pogodowej i systemów zarządzania budynkiem; budowę lub przebudowę w kierunku inteligentnych sieci dystrybucyjnych, działania w zakresie popularyzacji wiedzy na temat inteligentnych systemów przesyłu i dystrybucji energii, rozwiązań, standardów, najlepszych praktyk w zakresie związanym z inteligentnymi sieciami elektroenergetycznymi, budowę nowych odcinków sieci ciepłej wraz z przyłączami i węzłami ciepłowniczymi, przebudowę istniejących systemów ciepłowniczych; budowę, przebudowę instalacji wysokosprawnej kogeneracji.

II. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu.

Priorytety inwestycyjne wyznaczone w ramach tej osi pochodzą z dwóch celów tematycznych 5. i 6., tj. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem oraz Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami.

Oś II przewiduje wsparcie dla opracowania lub aktualizacji dokumentów strategicznych wymaganych prawem unijnym lub krajowym lub przewidzianych w SPA 2020, poprawy bezpieczeństwa powodziowego i przeciwdziałania suszy, zabezpieczenia przed skutkami zmian klimatu obszarów szczególnie wrażliwych, infrastruktury w zakresie systemów selektywnego zbierania odpadów, instalacji do recyklingu i odzysku poszczególnych frakcji materiałowych odpadów, instalacji do mechanicznego i biologicznego przetwarzania odpadów, instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych wraz z odzyskiem energii, infrastruktury zagospodarowania ścieków i osadów komunalnych, ochrony in-situ i ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych, rozwoju zielonej infrastruktury, opracowania m.in. planów zadań ochronnych i planów ochrony, wdrażania instrumentów zarządczych w ochronie przyrody, rekultywacji na cele środowiskowe zanieczyszczonych/zdegradowanych terenów, rozwoju miejskich terenów zieleni.

III. Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego.

W ramach osi III będą realizowane projekty, których efektem będzie stworzenie spójnej sieci dróg o dużej przepustowości, dążące do rozwoju drogowej infrastruktury w sieci TEN-T oraz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego. Priorytetowo realizowane będą odcinki dróg w TEN-T, w sieci bazowej, a także dróg w sieci kompleksowej o dużym znaczeniu gospodarczym. Dodatkowo dofinansowywane będą projekty służące rozwojowi i usprawnianiu przyjaznych środowisku i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych.

IV. Infrastruktura drogowa dla miast

Wsparcie finansowe w ramach osi IV otrzymają inwestycje na krajowej sieci drogowej w TEN-T dotyczące powiązania infrastruktury miejskiej z pozamiejską siecią TEN-T, obwodnice pozamiejskie na drogach krajowych i ekspresowych, drogi krajowe w miastach na prawach powiatu oraz trasy wylotowe na drogach krajowych, odcinki dróg ekspresowych przy miastach. Będą one uzupełniane o inwestycje z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego (BRD), obejmujące inwestycje infrastrukturalne. Projekty będą realizowane na drogach zarządzanych przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, a także przez miasta na prawach powiatu.

V. Rozwój transportu kolejowego w Polsce

Inwestycje wspierane w ramach tej osi będą dotyczyły modernizacji i rehabilitacji istniejących szlaków kolejowych w sieci TEN-T służących do przewozów pasażerskich i towarowych przede wszystkim głównych korytarzy kolejowych: E 20 / C-E 20, E 30 / C-E 30, C-E 59, C-E 65, E-59 i E

PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH 2014-2020

Celem głównym PROW 2014-2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Planuje się, że łączne środki publiczne przeznaczone na realizację PROW 2014-2020 wyniosą 13 513,29 mln euro.

Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020, a mianowicie:

- P1 – Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie oraz na obszarach wiejskich,
- P2 - Zwiększanie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach i zrównoważonego zarządzania lasami,
- P3 - Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie
- P4 – Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa,
- P5 – Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym,
- Promowanie włączenia społecznego, zmniejszenie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego w obszarach wiejskich

Pomoc finansowa ze środków Programu będzie skierowana głównie do sektora rolnego.

Planowane w Programie instrumenty pomocy finansowej będą miały na celu przede wszystkim rozwój gospodarstw rolnych (modernizacja gospodarstw rolnych, restrukturyzacja gospodarstw rolnych, premie dla młodych rolników, płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa rolne), co ma szczególne znaczenie dla regionu z uwagi na duże rozdrobnienie i duży udział małych gospodarstw.

XIII. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Ogólne informacje o gminie

1. Gmina Nowe Miasto nad Pilicą leży w centralnej części Polski, w powiecie grójeckim, na granicy województw mazowieckiego i łódzkiego. Graniczy bezpośrednio z gminami Klwów, Odrzywół, Wyśmierzyce, Poświętne, Rzeczyca, Cielądz, Sadkowiec i Mogielnica. W skład gminy wchodzi miasto i 28 sołectw, obejmujących 32 wsie.
2. Gospodarka gminy opiera się na zakładach produkcyjnych i usługowych zlokalizowanych głównie w mieście. Działalność rolnicza jest oparta na małych gospodarstwach wielotowarowych. Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych jest w branżach: handel, naprawa pojazdów, przetwórstwo przemysłowe oraz budownictwo.
3. Gleby na terenie powiatu cechują się niską jakością (dominują tu klasy V i VI). Dominują gleby pseudobielicowe i bielicowe z rzędu bielicoziemnych. W dolinach rzecznych dominują gleby nąpyłkowe piaszczyste i pyłowe mady oraz gleby bagienne.
4. Głównymi elementami sieci hydrograficznej gminy jest rzeka Pilica i jej dopływy: Rokitna i Drzewiczka. Na obszarze gminy wody podziemne występują w poziomach: kredy górnej, trzeciorzędu, czwartorzędu i jury. Gmina znajduje się w zasięgu dwóch GZWP: Nr 404 Koluszki-Tomaszów (zachodnia część gminy) i 412 Szydłowiec-Goszczewice (południowa część gminy).
5. Lesistość gminy Nowe miasto nad Pilicą wynosi 24,3% powierzchni ogólnej. Lasy tworzą zwarte kompleksy w rejonie miejscowości: Wierzchy, Prosna, Domaniewice oraz w dolinie Pilicy i Drzewiczki.
Obszarami i formami chronionymi są:
 - obszary Natura 2000: „Dolina Pilicy” (PLB140003) i „Dolina Dolnej Pilicy” (PLH140016),
 - Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Pilicy i Drzewiczki”
 - 15 pomników przyrody.

Wpływ istniejącej infrastruktury na stan środowiska

W zakresie istniejącej infrastruktury, która może mieć wpływ na stan środowiska przyrodniczego (szczególnie na jakość wód powierzchniowych i podziemnych) należy zwrócić uwagę na funkcjonującą oczyszczalnię ścieków. Innym elementem wpływającym na stan środowiska przyrodniczego są eksploatowane ujęcia wód podziemnych, ze względu na występujące obszary GZWP.

Aktualnie obszarami interwencji na terenie gminy, czyli obszarami stwarzającymi nadal problemy środowiskowe są: wody powierzchniowe, zasoby przyrodnicze, obszary wymagające rekultywacji, powietrze atmosferyczne, klimat akustyczny, infrastruktura kanalizacyjna i gospodarka odpadami.

Cele strategiczne, priorytety i działania

1. Priorytety w zakresie ochrony środowiska dla gminy Nowe Miasto nad Pilicą to:
 - poprawa stanu środowiska w poszczególnych obszarach interwencji gminy Nowe Miasto nad Pilicą
 - przyjazny środowisku naturalnemu rozwój gospodarczy gminy
2. Działania w Programie realizowane będą w podziale na grupy: powietrze atmosferyczne, hałas, promieniowanie elektromagnetyczne, wody podziemne i powierzchniowe, gospodarka odpadami, gleby i zasoby naturalne, środowisko przyrodnicze, zagrożenie dla środowiska i edukacja ekologiczna.

Gmina po dwóch latach wdrażania opracowanej strategii ochrony środowiska będzie zobowiązana do sporządzenia Raportu z realizacji Programu ochrony środowiska, w którym zostaną przeanalizowane podejmowane działania i określony zostanie stan realizacji założonych celów.

Program ochrony środowiska jest zatem dokumentem, który w sposób stały będzie wspomagać ochronę środowiska na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą, a także będzie stanowić podstawę do ubiegania się o dofinansowania na inwestycje prośrodowiskowe.